

Ljudska PRAVICA

Leto XX. Stev. 260
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka / Cena 10 dinarjev

„LJUDSKA PRAVICA“
USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
1934 / MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
/ OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI 2. BORBO.

S TISKOVNE KONFERENCE V DRŽAVNEM TAJNIŠTVU ZA ZUNANJE ZADEVE

NEPOSREDNI STIKI vodilnih predstavnikov

bi bili koristni za razvoj odnosov med Jugoslavijo in Italijo

Beograd, 29. okt. (Tanjug). Predstavnik državnega tajništva za zunanje zadeve Branko Drašković je na današnji tiskovni konferenci izjavil, da bi stiki vodilnih predstavnikov Jugoslavije in Italije koristni, čeprav v tem smislu za zdaj še ni bilo konkretnih ukrepov.

Glede razvoja italijansko-jugoslovenskih stikov v podrobnem je Drašković rekel, da ne more odgovoriti na vprašanje, ali bi bilo možno skleniti z italijansko vlado posebno pogodbo o ribolovu. Pripomnil pa je, da zdaj proučuje celotno vprašanje gospodarskih stikov med Jugoslavijo in Italijo. Drašković je izjavil, da o povišanju sedanjih jugoslovenskih diplomatskih predstavništva v Rimu oziroma v Beogradu v veleposlaništvu še ničesar ne ve, izrazil pa je mnenje, da bo naravni potek dogodkov privedel tudi do tega.

Na vprašanje, kako je s problemi Nemčije po konferenci v Parizu, je Drašković odgovoril, da je zdaj vprašanje združitve Nemčije nekoliko oteženo zaradi dejavnosti Zahodnoevropske zveze pravilna, tedaj bi utegnili najti tudi zadovoljivo in pravilno ureditev vprašanja združitve Nemčije. Predstavnik državnega tajništva je pozdravil sporazumno francosko-nemško ureditev posarskega vprašanja in izrazil prepričanje, da ureditev tega vprašanja, kakor je bilo tudi z vprašanjem Trsta, odpira boljše

perspektive in ustvarja možnost za ureditev drugih vprašanj v zvezi z evropskim sodelovanjem in tesnejšimi stiki evropskih dežel.

Na vprašanje, kaj misli o sodelovanju med Jugoslavijo in Francijo, je Drašković odgovoril: »Sodelovanje med Jugoslavijo in Francijo je doslej zaostajalo za objektivnimi možnostmi in latentnimi potrebami obeh dežel. Menimo pa, da je normalno, da najdemo na eni in na drugi strani pota, ki bi to sodelovanje napravila bolj vsestransko in tesnejše.«

Predstavnik državnega tajništva za zunanje zadeve Drašković je na vprašanje glede konkretnih problemov, ki čakajo Jugoslavijo in vzhodnoevropske dežele v sedanji fazi normalizacije njihovih stikov, odgovoril, da je takšnih problemov mnogo. Med drugim je rekel, da imamo še iz leta 1948 nekatere medsebojne terjatve v trgovinskih stikih med Jugoslavijo in SZ. Potlej je pozdravil nedavne izjave uglednih madžarskih voditeljev, ki so izrazili željo po nadaljnjem zboljšanju stikov z Jugoslavijo. Rekel je, da je tudi poljska vlada dala pobudo za ureditev stikov z Jugoslavijo in da je bil sprejet predlog za razgovore o kompenzacijskih trgovinskih dogovorih s Poljsko. Glede agramaja za novega veleposlanika, je predstavnik tajništva pripomnil, da bo s javnostjo o tem pravočasno obveščena.

Ko je govoril o sadovih nedavnega obiska direktorja ame-

riške uprave za poslovanje s tujino Harolda Stassena, je predstavnik državnega tajništva za zunanje zadeve izjavil, da so ob tej priložnosti obravnavali vse odnose med ZDA in Jugoslavijo, zlasti pa njihove gospodarske vidike. Cilj bližnjega potovanja podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Svetozara Vukmanovića v ZDA je dogovoriti se podrobno o obojestranskem sodelovanju in o tistem, kar so obravnavali med Stassenovim bivanjem v Beogradu.

Kardelj in Bakarić v Ljubljani

Ljubljana, 29. oktobra. Nocoj sta se generalni tajnik SZDLJ Edvard Kardelj in član predsedstva SZDLJ Vladimir Bakarić po pettedenskem potovanju vrnila v domovino. V Ljubljani so ju sprejeli in pozdravili predsednik SZDLJ Slovenije Miha Marinko, predsednik Izvršnega sveta LRS Boris Kraigher in podpredsednik dr. Marijan Brečelj. Tovariš Bakarić je po kratkem premoru nadaljeval pot v Zagreb, tov. Kardelj pa bo jutri odpotoval v Beograd.

Predstavnik SZDLJ sta med svojim potovanjem vrnila obisk Delavski stranki Norveške, kate- re delegacija je že bila v Jugoslaviji, zatem sta odpotovala na prijateljski obisk na Švedsko in na Dansko, kjer sta bila gosta socialističnih strank, privatno pa sta obiskala tudi Nizozemsko, Belgijo, Francijo in Zah. Nemčijo.

Dr. Ferdo Kozak odlikovan

Ljubljana, 29. okt. Predsednik republike FLRJ je odlikoval tovariša Ferda Kozaka, podpredsednika Ljudske skupščine LRS, ob njegovi 60-letnici z Redom dela I. stopnje. Odlikovanje je jubilejntu izročil predsednik Ljudske skupščine LRS Miha Marinko, slavnosti pa so prisostvovali tudi tovariši Boris Kraigher, dr. Marijan Brečelj, Ivan Maček, Ivan Regent, Josip Vidmar, Janko Rudolf in drugi.

DELO ODBOROV GENERALNE SKUPŠČINE OZN

OBSODBA RASNEGA RAZLIKOVANJA

Razprava o ukrepih proti agresiji v političnem odboru in o posebnem skladu OZN za nerazvite dežele v gospodarskem odboru

New York, 29. okt. (Tanjug). Konec generalne debate v posebnem političnem odboru Generalne skupščine OZN o ukrepih proti prebivalstvu indijskega poredka v Južnoafriški uniji in izglasovanje resolucije o tem vprašanju je bilo glavni dogodek včerajšnjega dne na sedežu Združenih narodov. Po debati, ki je trajala več dni, so malone vsi delegati obsodili

ravnanje s prebivalci indijskega poredka v Južnoafriški uniji. V izglasovani resoluciji nalagajo zainteresiranim vladam Indije, Pakistana in Južnoafriške unije, naj z neposrednimi pogajanjimi uredijo to vprašanje.

Na predlog indijskega delegata je bil sprejet spreminjalni predlog k resoluciji, s katerim priznava odobravanje uslug Generalne skupščine za ureditev tega vprašanja. Clanica tega odbora je bila tudi Jugoslavija. Razen neposrednih razgovorov med tremi zainteresiranimi vladami resolucija tudi določa, da bo generalni tajnik Združenih narodov v primeru, da bi v šestih mesecih tega vprašanje ne uredili, imenoval posebnega posredovalca.

Danes je začel posebni politični odbor obravnavati sprejem novih članov. To vprašanje je zdaj razdeljeno v dva dela. Prvi del se nanaša na splošno obravnavanje sprejema novih članov, drugi pa na dve indokitski državi Laos in Kambodža.

Po obči debati o razorožitvi je politični odbor Generalne skupščine OZN danes prešel na obravnavanje vprašanja kolektivnih ukrepov proti agresiji. Pročel je poročilo odbora za kolektivne ukrepe Generalne skupščine, v katerem je tudi Jugoslavija. Generalna skupščina je naročila odboru, naj prouči, kako bi OZN najbolje zagotovila mir. Računajo, da bo obravnavanje tega vprašanja končano prihodnji teden.

Ob svoji vrnitvi v Jugoslavijo sta se tovariša Edvard Kardelj in dr. Vladimir Bakarić ustavila za kratek čas tudi v Ljubljani. Na sliki: E. Kardelj, M. Marinko in dr. V. Bakarić

SKUPŠČINA STALNE KONFERENCE MEST IN MESTNIH OBČIN

ŽIVAHNA RAZPRAVA o vlogi in pristojnosti komun

Govoril je tudi podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanović

Skopje, 29. okt. (Tanjug) Skupščina Stalne konference mest in mestnih občin FLRJ je danes dopoldne nadaljevala delo v plenumu. Predsedujoči Vječislav Holjevac je pozdravil podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Svetozara Vukmanovića, predsednika Izvršnega sveta Makedonije, L. Koliševskega, člana Zveznega izvršnega sveta Dobrivoja Radosavljevića in Osmana Karanbegovića ter odbornike iz Kopra, Pirana in Izole. Potlej je predsednik okrajnega sveta ljudskega odbora v Kopru Mario Abram v imenu odbornikov iz na novo priključenih krajev pozdravil skupščino in med drugim rekel:

POZDRAV IZ KOPRA

»Dovolite mi, da vam hkrati izrazim naše zadovoljstvo, da ima privrkat tudi naš okraj svoje predstavnike na tej konferenci, enakopravno z drugimi kraji naše države. Prepričani smo, da si bomo tu pridobili dragocene izkušnje za delo za razvijanje ljudske oblasti. Že dovolj smo lahko, ker je bil naš okraj pod upravo vojaške uprave naše ljudske armade, nemožno upostavljati našo ljudsko oblast ob veliki pomoči naših centralnih in republiških organov ter vseh narodov Jugosla-

vije, ki so nas podpirali v boju za priključenje k Jugoslaviji. Prepričani smo, da bomo tudi v prihodnje v novih razmerah in ob pomoči, ki jo bomo za trdno tudi odsej dobivali, hitro nadoknadili izgubljeni čas in ustvarili tudi pri nas pogoje za upostavitve komun.«

RAZNI NAZORI O PLANIH KOMUN

Sledila je prva točka dnevnega reda: Razvoj krajevnih skupnosti v smeri snovanja komun. Poročevalec komisije v prvi skupini velikih mest je v svojem poročilu povzel razpravo v tej skupini. V njej je sodelovalo 17 delegatov iz velikih mest. Ugotovili so, da je treba združevati mesta in njihovo okolico v skupnosti komun. Komun je osnovna celica z družbeno in gospodarsko funkcijo, kar ne izključuje njene politične in upravne funkcije. Skupnost komun — okraj naj ima politične in upravne funkcije, pa tudi nekatere družbene in gospodarske.

Izraženi so bili različni nazori o tem, kako je treba sprejemati plane komun in skupnosti komun, kakor tudi glede načina

razpolaganja s sredstvi. Zmagalo je mnenje, naj bi komune upostavljali v skladu s konkretnimi pogoji okrajev, pa tudi mnenje, naj bi bili okraji kot celota vključeni v skupnost komun. Deljena so bila mnenja v vprašanju, ali naj imajo velika mesta komune — občine.

Poročevalec komisije v skupini srednjih mest je poudaril, da je bilo navzočih kakih 200 delegatov in v razpravo jih je posegalo 20. Značilno je, da so razen teoretičnih vprašanj, ki so jih dokaj razčistili, sprožili tudi več praktičnih. Vsa vprašanja še niso razčiščena. Večina delegatov meni, da bi bilo treba komune upostaviti po enotnih jugoslovenskih načelih, da pa to ni ovira, da bi komune upostavljali tudi v posameznih krajih postopoma. V celoti so potrdili naziranje, da bi bilo treba težiti po združitvi mest in okolice, s čimer bi zagotovili postopoma boljši razvoj. Po splošnem mnenju majhne občine ne morejo biti komune.

VPRAŠANJE PRISTOJNOSTI KOMUN

Med razpravo je bilo izraženo tudi drugo mnenje, po katerem za upostavitve komun ne zadostuje samo gospodarska kategorija, marveč je treba upoštevati tudi druge činitele. Tega vprašanja niso dovolj obravnavali. Posebno pozornost so posvetili vprašanju pristojnosti komun in skupnosti komun. Strinjali so se z mnenjem ljudskega odbora Kranja, da bodi komuna družbeno gospodarska kategorija, močno pa je prišlo do izraza tudi naziranje, naj bi tudi okraj imel družbeno in gospodarsko funkcijo. Zato naj bi razpolagal s precejšnjim delom sredstev, ki dotekajo z njegovega področja. To je potrebno okraju, da bi lahko prelivljal sredstva iz razvitih v nerazvite okraje oziroma komun. Nerazvitim občinam in krajem je treba pomagati s krediti, ne pa z dotacijami. Odobrili so načelo, naj imajo komune svoj plan in naj razpolagajo z znanimi sredstvi. Glede krajevnih odborov je bilo izraženo malone enotno mnenje, da je treba prek njih zagotoviti krajevno samoupravo za manjše zadeve posameznih krajev.

POMANJKANJE KADROV — NAJVEČJA OVIRA

Vprašanje kadrov so poudarili kot eno največjih ovir v upostavljanju komun in njihovem nadaljnjem delu. Zanimiv je predlog, ki se nanaša na dodatno šolanje sedanjih kadrov v odborih. Delegati so opozarjali na nevarnost skepticizma glede prenašanja pristojnosti na komune, na drugi strani pa tudi na nevarnost, da bi delale komune ločeno. Bati se je tudi upravnega načina upostavljanja komun v (Nadaljevanje na 2. strani)

Civilni komisar v Trstu je že zamenjal vojaškega komisarja generala De Renzija

Trst, 29. okt. (Tanjug) Potem ko je samo 70 ur bil na položaju vojaškega guvernerja za Trst in okolico, je davi general De Renzi izročil vso oblast italijanskemu prefektu Giovanniu Palamari, katerega je italijanska vlada imenovala za generalnega komisarja v Trstu.

Palamara bo izpolnjeval pooblastila italijanske vlade, kakor tudi oblastila, ki jih je do 26.

oktobra imela anglo-ameriška vojaška uprava.

S prihodom Palamare je bila popolnoma ukinjena izredna vojaška uprava v Trstu in okolici. Poveljstvo nad italijanskimi vojaškimi enotami v Trstu je prevzel brigadni general Giannini.

Veleposlanik Riddleberger o tržaškem sporazumu

New York, 29. okt. (AFP) — Ameriški veleposlanik v Jugoslaviji James Riddleberger je odpotoval po 14-dnevnem posvetovanju z vladnimi predstavniki sinoči z letalom iz New Yorka v Beograd. Veleposlanik Riddleberger je izjavil, da so se razgovori, ki jih je imel v Washingtonu, nanašali zlasti na tržaško vprašanje. Novinarjem je izrazil prepričanje, da bo doseženi sporazum o Trstu privedel do običnega zboljšanja odnosov med Italijo in Jugoslavijo.

Ameriško-nemška pogodba

o prijateljstvu, trgovini in plovbi je bila sinoči sklenjena ob obisku Adenauerja v Washingtonu

Washington, 29. okt. (AP). — Predsednik zahodnonemške vlade Adenauer, ki je na obisku v Washingtonu, je danes popoldne v State Departementu nadaljeval razgovore z ameriško delegacijo, katero vodi pomočnik zunanjega ministra Livingston Merchant in ameriški visoki komisar v Nemčiji James Connant.

Ameriški zunanji minister Dulles ni sodeloval pri razgovorih, pač pa je nocoj hkrati z Adenauerjem svečano podpisal novo pogodbo o prijateljstvu, tr-

Vremenska napoved
Napoved vremena: Lepo, pretežno jasno vreme, le krajevno nekoliko večja oblačnost. Ponoči in dopoldne po kotlinah megla. Temperatura med 2 in 7 stopinj v nočnem času, po dnevi pa med 13 in 18 stopinj Celzija.

„In odgovarjal sem tudi jaz...“

(Za šestdesetletnico dr. Ferda Kozaka)

Dr. Ferdo Kozak se je rodil 28. oktobra 1894 v Ljubljani. V njegovem obsežnem kulturnem udejstvovanju je treba omeniti dramo Peter Klepec in Vida Grantova, več novel, od katerih je bila po vojni najbolj opažena Naskok na Altesso, ter obsežno esejistično, publicistično in kritično delo, ki je zbrano v knjigi Članki in zapiski, ki je izšla leta 1953. Bil je urednik Sodobnosti, Novega sveta in je danes urednik Naše sodobnosti. Takoj po vojni je postal minister za prosveto, sedaj pa je podpredsednik Ljudske skupščine LRS in član predsedstva SZDL Slovenije.

Šestdesetletnica dr. Ferda Kozaka nas spominja na pot, ki jo je v zadnjih desetletjih prehodil slovenski izobraženec sploh in slovenski kulturni delavec še posebej. Vodilno misel za razumevanje jubilaranta na tej poti nam daje uvodno pismo k Člankom in zapiskom, ki so izšli leta 1953: Za slehernega mislečega človeka, posebno pa še za nas, ki smo preživeli prvo svetovno vojno z zelo izrazitimi iluzijami in pričakovani, so pomenila leta med obema vojnama burno razdobje. Bilo je polno presenečenj in tudi razočaranj, predvsem pa je zaradi dogajanj po svetu in doma pomenilo napeto borbo razuma in vesti za resnico, za prave kriterije, za jasne, tradicijam in potrebam ustrezajoče razglede. Komur je bila usoda našega naroda in človeka zares pri srcu, se je — na svoj način — trudil odgovorjati na vprašanja žive problematike takratnih dni. In odgovarjal sem tudi jaz.

Dr. Ferdo Kozak je odgovarjal s članki in razpravami, s dramami in novelami, z urejanjem revij in ne nazadnje s tem, da je po osvoboditvi kot aktivni kulturni in hkrati politični delavec prevzel soodgovornost za naš socialistični razvoj. Ni naš namen, da bi danes povežali njegove odgovore na vprašanja žive problematike v celotno razvojno podobo, obnoviti hočemo samo nekatere odgovore na nekatera vprašanja.

Leta 1918 je dr. Kozak odgovarjal na probleme časa idejno še ne do kraja jasno, pa že z nedvomno usmerjenostjo v človeka iz ljudstva: Ta vojna je rodila zavest človeka; tistega, ki živi pred našimi očmi in se trudi za vsakdanji kruh, a še več onega, ki je še skrit v temnih globinah krvi in čigar prihod šele slutimo. Samo odločba narodov je negacija avtokracije, suverenosti. In to je prvi korak novega človeka. In še: Nekaj je, kar je vedno vsem ljudem skupno, nekaj temelj vsega ostalega. Ali je to samo človek-zver? Ali ni nasprotno združene celote za svobodo v demokratičnem dokaz za višje, kulturneje podlage splošnosti?

Odgovor na šestojanuarsko diktaturo, na fašizacijo družbenega življenja in negacijo nacionalnih pravic, je bilo že politično dejanje. Leta 1933 se je dr. Kozak z grupo svobodomiselnih usmerjenih pisateljev in publicistov ločil od Ljubljanskega Zvona, ki je izhajal v okviru konzorcija Tiskovne zadruge, in osnoval novo revijo Sodobnost. Dejanje je zahtevalo pojasnitve, ne več odgovora. V teh letih je dr. Kozak takole pojasnjeval svojo odločitev: Pred našimi očmi se je svet izrodil in individualistično, nenadzirano kopičenje materialne oblasti, razvoj se je prelomil, ker je ugasnil impulz vere in zaupanja. Politično delo je okostenelo v geslih brez zvoka, politično ravnanje zaradi interesov vladajočih je trenutno edini nagib, zaradi katerega se države oklepajo mrtvih institucij, ki vsaj posredno ščitijo evropski družbeni ustroj.

V tej idejni stagnaciji je mahoma oživela nacionalistična ideja pod znakom fašizma, oziroma hitlerstva. Čeprav je bilo po vojni videti, da se je nacionalizem kot ideja in politično gibanje izčrpal, se je zdaj pokazalo, da je bil vtis vsaj na videz zmoten. Nacionalistična ideja je sicer v svojem bistvu prenehala biti aktiven činitelj sodobnega življenja, vendar je ogrodje, družbena struktura, ki jo je rodila, ostala kolikor toliko nedotaknjena. Več! Moralna in gospodarska anarhija povojnih let je to strukturo okrepila in ji dala tako moč, kakršno v harmoničnem razvoju ni nikdar imela. In dalje: Kot maloštevilni narod nismo nikdar poznali tistih imperialističnih težej, ki so bile pri velikih narodih skoraj sestavni del njihovega nacionalizma. Večno v obrambi smo se od nekaj borili le za pravico do življenja, ker smo bili vedno, kakor nam priča naša zgodovina, izkoriščani. V nas se ni nikdar mogla utrditi zavest, da lahko s svojo politično močjo soodločujemo pri rešitvi svetovnih problemov, zaradi tega nam je tuja želja po tuji lasti. V svojem zadnjem bistvu je bil naš naroden boj v desetletjih pred vojno socialen, ker je šel za tem, da reši zemljo nasilstva in pripomore ljudstvu do tiste svobode na lastni zemlji, s katero se polni razvoj šele pričinja.

Na temelju tega koncepta je dr. Kozak široko odprl strani Sodobnosti tudi komunistom. S tem je Sodobnost opravila ogromno nalogo in dosegla tisti nesporni uspeh, ki ga je praksa potrdila s tem, da se je večina slovenskega izobraženstva odločila za osvobodilni boj pod vodstvom komunistov. Med njimi tudi dr. Ferdo Kozak. Zopet je bil odgovor hkrati dejanje. Misli tega izrazitega slovenskega intelektualca so postale jasnejše in prodornejše, bolj gesla kot razmišljanja. Tako v članku v Slovenskem zborniku 1942: Iz naše krvi in trpljenja pa je vstal resničen narod. Narod, ki je povezan s svojo zemljo in slovenskim ljudstvom na življenje in smrt. Ta narod se bori danes za krah, za zemljo in svobodo. Bori se kakor vsako zdravo, niti moralno niti karakterno gnilo občestvo, ker je tak preprost ukaz življenja. Kajti biti živ ne pomeni samo, da ješ, piješ in spiš, biti živ pomeni tudi biti čist in raven pred samim seboj in pred ljudmi. Ta narod, ki se potika danes s puško v rokah po gozdovih, je postavil pri nas novo moralo o človeškem sožitju in o življenju v družbi.

V svobodi je živel program, ki povezuje vrednote, ki jih je utrdila preteklost, z vero v novo življenje bodočnosti. Stvarnost in program slonita na istih temeljih. Sinteza preteklosti in bodočnosti je nenehna rast kulturne zavesti množic. V tej stvarnosti je 1. 1945 napisal dr. Kozak: Doba upadanja in razkrajanja je zaključena in vrata v novo razdobje so odprta na stežaj. Čeprav se ni videli novih oblik življenja, čeprav je še toliko ostankov včerajšnjega dne v nas — to vse ni važno. Važno je neizbrisno občutje, da smo se zavestno vključili v organizacijski proces novega sveta. To pa zaradi tega, ker je življenje našega naroda napolnil vroči žar centralne kulturne ideje, ki ustreza tradicijam vse naše kulturne dejavnosti in ki bo te tradicije še razvila glede na obseg in vsebino.

In slednjic — prvič v vsej naši zgodovini smo si kot enovita družina delavnih in mislečih ljudi izbrali vrednote svoje kulturne dediščine za osnovo novega, skupnega življenja. Prvič zdaj postajajo resnice, dognanja, prividi in sanje naših tvorcev, zlasti pa človečanska vrednost in vsebina njihovega duha in srca živa oblikovalna sila v življenju našega ljudstva.

Takšna je bila pot in takšni odgovori velikega dela slovenskih izobražencev v teh letih. Vselej na levi, kjer je srce

In k čestitkam, ki jih jubilarnt dobiva iz vseh delov naše države, se pridružuje tudi uredništvo »Ljudske pravice«.

Mesta in njih okolice naj se združijo V SKUPNOSTI KOMUN

(Nadaljevanje s 1. strani)

zaostalih krajih, ki bi utegnili privedi do frontalnega formiranja komun.

V tretji skupini, v kateri so delali predstavniki majhnih mest, je govorilo 24 delegatov. Najvažnejše vprašanje v tej skupini je bilo, kakšen bodi tempo v snovanju komun v razvitih krajih in na nerazvitih področjih. Imamo vse pogoje, da takoj začnemo prenašati širše pristojnosti z okrajev na občine, da bi si gmočno pomagole. To je seveda treba storiti tako, da ne bo storjeno povsod hkrati in hitro, marveč v skladu z razmerami. Eni sodijo, naj bi posele okraja prenesli na občine hkrati povsod, da bi bili ljudje v istem položaju, drugi pa pravijo, naj gre to postopoma. Nekateri so predlagali, naj bi združili majhne občine, ki same ne morejo živeti.

Ker je skupščina izključno posvetovalnega značaja, poročila teh komisij niso obvezna. O njih in o prvi točki dnevnega reda niso razpravljali.

Podlaga za razpravo o drugi točki dnevnega reda — o položaju krajevnih skupnosti glede na določbe osnutka družbenega plana za leto 1955, so bile teze, ki so jih pripravili strokovnjaki iz administracije Zveznega izvršnega sveta. Teze je pojasnjeval Nikola Balog. Med drugim je rekel, da je njihovo izhodišče prvič to, da je treba naše gospodarske instrumente določiti tako, da bodo večali delovno storilnost in proizvodnjo, dalje, da je treba zagotoviti zvezne potrebe in razvoj zaostalih krajev, zlasti pa poskrbeti, da se plačni sklad nominalno ne bo povečal nad sklad, ki ga dopušča zvezni družbeni plan in naša gospodarska politika.

Sledilo je nekaj Balogovih pojasnil o obdavljenju na podlagi dobička gospodarskih organizacij.

STANOVANJSKE RAZMERE

Komisija za proučevanje stanovanjske problematike, ustanovljena pri tajništvu Stalne konference mest in mestnih občin, je pripravila za skupščino obširno poročilo z dokumentiranimi podatki. To vprašanje bo kot posebno, tretja točka dnevnega reda in o njem bodo razpravljali danes. Težavne stanovanjske razmere, podedovane iz predvojnih časov, so glavni vzrok sedanje stanovanjske krize. Mesta stare Jugoslavije so bila glede stanovanjske stiske prva v Evropi, kar so ugotovili tudi na mednarodnem kongresu za stanovanjsko kulturo in asanacijo mest leta 1935. Podedovano stanovanjsko stisko je vojno poštenje še povečalo, ker je uničilo 29% vseh stanovanj Jugoslavije, še več pa poškodovano. V 194 mestih in industrijskih krajih je naraslo število prebivalcev od 1948 do 1953 za blizu 600.000 in še zmeraj narasča.

V desetih povojnih letih pa se je stanovanjski fond v mestih povečal z graditvijo za dobrih

12,6%. V tem času smo zgradili vsako osmo stanovanje v mestih, industrijskih krajih in občinah. To je velik uspeh, če pomislimo, da so po podatkih OZN v 17 evropskih državah do leta 1950 zgradili samo 1,8% stanovanj. In vendar je stanovanjska stiska čedalje večja. Raziskave so pokazale, da so prenatrpana in nezdrava stanovanja eden glavnih vzrokov, da je delovna storilnost padla. Zaradi pomanjkanja stanovanj izgubi samo tovarna »Ivo Lola Ribar« v Zeleniku povprečno 1 milijardo 947 milijonov din bruto proizvoda vsako leto.

Analiza kaže, da je v 69 mestih in industrijskih krajih, kjer je stanovanjska stiska najhujša, 184.319 gospodinjstev več kakor stanovanj, da je 70.488 stanovanj potrebnih generalnega popravila, 60.356 pa bi jih bilo treba popraviti, kar ne ustreza več. Če upoštevamo, da bi se lahko narodni dohodek povečal, bi bilo treba v prihodnjih desetih letih zazidati v industrijskih mestih in občinah 30 milijonov kvadratnih metrov stanovanjske površine v vrednosti 765 milijard din.

Graditev stanovanj zavira sistem njihovega financiranja in kreditiranja, pomanjkanje organizacije, ki bi skrbelo za enotno graditev in za strokovno pomoč. V večini mest niti zvišane najemnine ne krijejo nujnih stroškov za popravila in vzdrževanje hiš. Treba je tudi upoštevati, da gradbeni stroški nenehoma narasčajo. Komisija je prišla do sklepa, da je potrebna za graditev stanovanj pomoč vse družbe, pa naj gre za graditev hiš v družbeni ali privatni lastni delavcev in uslužbencev. Krediti za graditev stanovanj bi morali biti oproščeni davkov in taks, ljudem bi morali dati na razpolago brezplačne stavbne parcele itd. Za to bi bilo treba ustanoviti namembni komunalni sklad. Glavni nosilec graditve stanovanj naj bi bila komun.

Na včerajšnji seji stalne konference mest in mestnih občin je govoril tudi podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanović-Tempo o politiki cen in o stanju na naših trgih. Njegov govor bomo objavili v prihodnji številki.

V vsej državi naj bi uvedli enoten prispevek za socialno zavarovanje

S seje sveta za zdravstvo in socialno politiko LRS

Ljubljana, 29. okt.

Svet za zdravstvo in socialno politiko LRS je v zvezi s predlogom proračuna Republiškega zavoda za socialno zavarovanje razpravljaj na včerajšnji seji o stopnji prispevka. Pri 45 odstotnem prispevku od plačnega sklada je imel Republiški skupno z okrajnimi zavodi za socialno zavarovanje lani 514 milijonov, v prvih 8 mesecih letošnjega leta pa 543 milijonov din primanjkljaja. Na tako visoke izdatke socialnega zavarovanja vpliva — po mnenju Sveta za zdravstvo in socialno politiko, industrijski sestav republike in njena industrijska tradicija, kar n. pr. povzroča, da imajo v Sloveniji razmeroma mnogo ljudi pravico do pokojnine itd. Grobi izračuni kažejo, da bi se morala stopnja prispevkov zvišati od 45 na 48,6%, da bi socialno zavarovanje v Sloveniji lahko krilo vse svoje izdatke. Tako povečane davjate pa bi postavile podjetja v Sloveniji v neenakopraven položaj s podjetji ponedek drugod, ki bi n. pr. plačevala le 43 ali 45% prispevke za socialno zavarovanje, zlasti še, ker dejstvo, da je treba prispevati za socialno zavarovanje v višini skoraj polovice plačnega sklada, destimulativno deluje na podjetja in so v gospodarskem pogledu pozitivna tista prizadevanja, ki stremijo za tem, da bi se odstotek prispevkov za socialno zavarovanje zniževal. Zato se je Republiški svet za zdravstvo in socialno politiko izrekel za

zvezni predlog, po katerem naj bi se prispevna stopnja za socialno zavarovanje v vsej državi znižala v prihodnjem letu na 43%, pri čemer bi se primanjkljaj v posameznih republikah krilil iz zveznega izravnalnega sklada. Hkrati pa je Svet za zdravstvo in socialno politiko zavzel stališče, da se je treba seveda boriti tudi za odpravo nepravilnosti, ki neupravičeno povečujejo izdatke socialnega zavarovanja

IZREDNO NARASČANJE ŠTEVILA ZAVAROVANCEV

Proračun Republiškega zavoda za socialno zavarovanje naj bi se prihodnje leto nekoliko povečal ter bi znašal nekaj nad 20 milijard din. Povečanje gre predvsem na račun večjega števila zavarovancev in zvišanja cen zdravstvenih storitev. Pri tem je zanimivo naglo narasčanje števila zavarovancev. Lani je bilo v Sloveniji povprečno 286.000 zavarovancev, za letos je Republiški zavod planiral 315.000 zavarovancev, vendar se bo njihovo povprečno število povzpelo do konca leta kar na 324.000, predlog proračuna za prihodnje leto pa računata, da bo znašalo povprečno število zavarovancev 340.000 (vključeno z 8000 zavarovanci s kopskega področja), kar je več kot kdajkoli doslej. Za primerjavo bodi navedeno, da je bilo celo poletj 1950, v dobi administrativnega gospodarstva, ko je bilo dotlej zaposlenih največ delavcev in uslužbencev, le okrog 314.000 zavarovancev. Vprašanje zase pa je, če je tako planiranje tako visokega porasta zavarovancev v prihodnjem letu stvarno, če računamo s spremembami v tarifni politiki. Sedanji tarifni sistem namreč po svoje vpliva na povečevanje števila delovne sile v podjetjih. Nekatera podjetja zapostujejo več nekvalificirane delovne sile, kot jim je potrebno, samo zato, da bi povečala obratniški sklad plač. Z ustreznimi spremembami v tarifni problematiki pa bi ta vpliv na povečanje delovne sile odpadel

DVA PREDLOGA GLEDE UDELEŽBE PRI DELITVI PRISPEVKOV

Precej razprave je bilo na seji Sveta za zdravstvo in socialno politiko tudi glede delitve prispevkov med Republiškim in okrajnimi zavodi za socialno zavarovanje. Okrajni zavodi so bili doslej udeleženi na tej prispevkov 10%. Primanjkljaj v f-kih z 10%. Primanjkljaj številih nancnem poslovanju številih okrajnih oziroma mestnih zavodov pa po svoje kažejo, da jo participacija ne ustreza in da jo je treba spremeniti v korist okrajnih zavodov. Iz razprave okrog tega problema se luščita dve stališči. Po prvem predlogu naj bi bili vsi okrajni oziroma mestni zavodi udeleženi pri tej delitvi enako z 11 do 14%, pri čemer pa bi bilo treba osnovati republiški rezervni sklad za izravnavo. Drugi predlog pa zasleduje to, da bi bili okrajni zavodi različno udeleženi pri tej delitvi prispevka, namreč po dejanskih potrebah. Zagovorniki tega predloga smatrajo, da bi bila enaka udeležba vseh zavodov pri delitvi izrazito destimulativna, ker nekateri zavodi, ki imajo višje izdatke zaradi subjektivnih vzrodkov, ne bi bili dovolj zainteresirani za odpravljanje pomanjkljivosti, ki vplivajo na višje izdatke, ker bi se pač zanašali na dotacijo. Svet za zdravstvo in socialno politiko glede obeh variant še ni zavzel končnega stališča.

V razpravi o stanju in razvoju zdravstvene službe v Sloveniji so se na seji pomudili med drugim okrog vprašanja rekonvalescentnih zavodov. Bolniki naj bi se namreč oskrbovali v bolnišnicah, kjer je oskrbni dan razmeroma zelo drag, le toliko časa, kolikor je potrebno, nadaljnjo oskrbo pa naj bi našli v cenejših rekonvalescentnih zavodih, ki pa bi jih valescentnih zavodih, ki pa bi jih bilo treba šele ustanovljati. Takšni zavodi naj bi bili različni, pač glede na razne vrste bolnikov (n. pr. za operiranje, invalide, tuberkulozne, težje neoperirane bolnike itd.). M. Z.

Vedno pripravljani

S prve redne skupščine Združenja rezervnih oficirjev Jugoslavije za Slovenijo

Ljubljana, 29. okt.

V prostorih kluba poslancev v Ljubljani so se zbrali danes na prvo redno letno skupščino Združenja rezervnih oficirjev Jugoslavije za Slovenijo delegati iz vse Slovenije. Kot zastopnik JLA se je skupščine udeležil generalpodpolkovnik Radivoj Jovanović, dalje zastopnik Glavnega odbora UROJ za Srbijo Desimir Jovanović, zastopnik Centralnega odbora UROJ Ljubovič Vuksan, v imenu Glavnega odbora Združenja rezervnih oficirjev iz Hrvaške Uroš Vicković, v imenu Izvršnega sveta Slovenije Milko Goršič in zastopnik Glavnega odbora ZB Mitja Ribičič. Skupščine so se udeležili tudi delegati iz priključnega kopskega področja.

Poročilo o delu in stanju organizacije UROJ za Slovenijo je imel rezervni generalmajor in narodni heroj Viktor Avbelj. Poročal je o dosedanjem delu ter nakazal osnovne naloge za bodoče delo. Doslej v Sloveniji nismo imeli glavnega odbora Združenja rezervnih oficirjev, pač pa so Združenja delovala v okviru okrajev, delo pa je vodil republiški pododbor.

Čeprav je ta organizacija še mlada, je vendar uspela pritegniti med članstvo večino rezervnih oficirjev, saj je sedaj od skupnega števila rezervnih oficirjev vključenih v združenje 76%. Domala vse rezervne oficirje je organizacija zajela v okrajih Gorica, Kranj, Ljutomer, Novo me-

sto, Postojna, Ptuj, Slovenjgradec in Sočanj. Skupno deluje v Sloveniji 151 pododborov. Slabše pa so glede vključevanja članov delale organizacije po mestih, kot v Celju, Mariboru in Ljubljani. V Ljubljani je n. pr. vključenih le 69% rezervnih oficirjev, v Celju 61% in v Mariboru 52%. Stanje pa bi bilo prav v mestih lahko dokaj boljše, kajti tu ne igra vloge oddaljenost članstva od pododborov, saj deluje na pr. v Ljubljani 21 pododborov.

Tovariš Avbelj je v poročilu navedel, da se članstvo zlasti za Slovenijo 151 pododborov. Slabše pa so glede vključevanja članov delale organizacije po mestih, kot v Celju, Mariboru in Ljubljani. V Ljubljani je n. pr. vključenih le 69% rezervnih oficirjev, v Celju 61% in v Mariboru 52%. Stanje pa bi bilo prav v mestih lahko dokaj boljše, kajti tu ne igra vloge oddaljenost članstva od pododborov, saj deluje na pr. v Ljubljani 21 pododborov.

Razna vprašanja glede na dosedanje delo in načrte za bodoče so na skupščini še podrobneje obravnavali med razpravo, potem pa so izvolili glavni odbor UROJ za Slovenijo, ki mu predseduje rezervni generalmajor Viktor Avbelj. M. N.

Važno rudarsko posvetovanje v Trbovljah

Trbovlje, 29. oktobra.

V zvezi z odločbo Zveznega izvršnega sveta, po kateri bodo okrajni oziroma mestni zbori proizvajalcev povečali premožnostim obratniški plačni sklad do 30%, je sklical Glavni odbor sindikata rudarskih delavcev Slovenije širše posvetovanje, ki so se ga udeležili predstavniki rudarjev iz vseh slovenskih premožnostim.

Posvetovanje je bilo potrebno zlasti zaradi tega, ker so se v premožnostim revirjih in na terenu polovljaja najrazličnejša tolmačenja zvezne odločbe, pri čemer zadeva precej krivde tudi dnevno časopisje, ki je objavilo ob izidu odločbe nekoliko nejasno poročilo. Da bi o tem važnem vprašanju vladala popolna jasnost, so uvodoma ugotovili, da odločba sicer določa do 30-odstotno povišanje obratniških plač od letošnjega 1. januarja dalje, vendar pa je v tem upoštevanih 30% poviška na obratniške plače, ki so jih rudarji še doslej prejeli. Ob izjavljanju te odločbe gre torej le še za dodatnih 10% poviška na obratniški plačni sklad.

V razpravi so ugotovili, da bi bilo napak, če bi na to povišanje obratniškega plačnega sklada gledali avtomatično, nekako tako, da se bo vsakomur pač za nadaljnjih 10% povišala plača. Namen, ki ga ima povišanje obratniških plač, je v tem, da se slednjič v rudarstvu uvede pravišnjeje nagradjevanje v takšni obliki, ki bo v zadostni meri spodbudno vplivala na povišanje delovne storilnosti ter na drugi strani tudi zagotovila naši premožnostim industriji do-

voj potrebne delovne sile, zlasti kvalificirane. Zatorej naj v načelu in v praksi to povišanje velja za to, da se z revidiranimi tarifnimi pravilniki zagotovi po težini in odgovornosti dela objektivno najpravišnjeje nagradjevanje.

Ker velja povišanje obratniškega plačnega sklada od začeka letošnjega leta, so se predstavniki rudarjev in premožnostim podrobneje seznanili, kako bi najbolje uporabili izdatih 10% poviška, ki ga po odločbi pričakujejo. V tej zvezi so postavili vrsto predlogov ter o njih obširno razpravljali. Večina se je sklenilo odločiti za predlog, po katerem bi bili 10% povišek za obdobje letošnjih prvih osem mesecev kolektivno razdeljen med delovne kolektive premožnostim, v naslednjih štirih mesecih pa bi ta povišek uporabili premožnostim, da bi na ta način proizvodnostne stimularni učinki razpravi in v vprašanju cen, rudarji pripravljali predlagajo, naj to stori tudi ostala industrija, ker so prepričani, da marsikje dalo znatno analize cen.

V posvetovanju so rudarji v zvezi z razpravljanjem o cenah poudarili, da so po letu 1952 še vsi poudarili, ki znižali cene premožnosti. Tudi v sedanjih položajih, se več, s ponovitvijo kalkulacijam in višjo storilnostjo bodo prizadevali, da bi še nadalje znižali cene premožnosti. Zlasti pa in znižali cene premožnosti. Zlasti pa in znižali cene premožnosti. Zlasti pa in znižali cene premožnosti.

Nehrujeva razmišljanja OD KOD BREZBRIŽNOST AMERIŠKIH VOLIVCEV

(OD POSEBNEGA DOPISNIKA »BORBE«)

Devet letih svobode se je Indija privadila Nehruju. Vajena ga je poslušati ali brati njegove spise, včasih poslušati dvakrat ali celo trikrat dnevno, ko govori ob otvoritvi filatelistične razstave ali na dobrodelni prireditvi ali ko začne obratovati velikanška elektrarna, ko se kaj zgodi na svetu ali ko nastanejo novi dogodki ali ko govori v parlamentu. Indija ga rada poslušata, se navdušuje ob njegovih besedah, gleda slike prihodnosti, ki jih pričara s spretnostjo umetnika, ga gleda, kako se smeje z otroškim nasmehom, kako veselo in brezskrbno ali zapleten v probleme govori skrbno in premišljeno.

Javnost se je že navadila slišati, da je »utrujen«, potem pa takoj zve, da je Nehru prevzel še en predsedniški položaj ali ministrski resor. Trenutno je predsednik vlade, minister za narodno obrambo, minister za zunanje zadeve, finančni minister (v odsotnosti ministra Dešmukha), predsednik Planske komisije, predsednik Atomske komisije in

Pandit Nehru

predsednik Kongresa, da ostalih manjših funkcij sploh ne omenimo. Morda je prav zato povzročilo v javnosti precej vznemirjenja njegovo pismo voditeljem Kongresa, v katerem govori o možnosti, da bi se umaknil s svojih položajev.

Nehrujevo pismo

Iz pisma, v katerem govori o svojih razmišljanjih, za zdaj v zelo nedoločeni obliki, lahko povzamemo dvoje: prvič, Nehru se ne namerava umakniti iz političnega življenja. »Jaz sem zdrav,« piše »in nameravam ostati zdrav še dolga leta. Delu in odgovornostim se ne nameravam ogniti in ne želim oditi v pragozd ali umakniti se v planine. Menim, da me čakajo še velike naloge, in dokler to čutim, je dana tudi potreba po delu in dejavnosti.«

In drugič, Nehru se ne namerava ločiti od vlade in Kongresa. »Trebja je reči, da me to, da nisem predsednik vlade, ne bo ločilo od njene dejavnosti. S temi funkcijami sem povezan in položaj ni tisto, kar me veže z njimi. Zelen bi, da bi bilo vsem jasno, da važno delo ni nujno povezano s položajem,« in dalje: »Seveda bom po svojih najboljših močeh delal tudi za Kongres, mislim pa, da bo za Kongres in zame boljše, če izvolite koga drugega.«

Bojazen in upanje v zvezi z vprašanjem »kaj potem, ko Nehruja ne bo več?« torej za zdaj nista videti upravičena. Nehru je tu in bo tu ostal. Njegov umik z nekaterih položajev bi omogočil, da bi se pod njegovim vodstvom razvil novi voditelj.

Indija in njene zadeve

»Dežela je velika, prebivalcev ima mnogo in njih število naraste vsako leto za 5 milijonov,« je rekel Nehru jugoslovanski Misiji dobre volje. »Čakajo nas velikanške naloge in težave. Ničesar ne bomo prikrivali, kajti prikrivati težave pomeni slabiti sile za njihovo premagovanje. Predvsem nas čakajo gospodarske naloge. Moč te ali one dežele je odvisna od gospodarske moči njenih državljanov, kakor je vsa politika odvisna od njenega gospodarstva.«

Težavna pogajanja z delodajalci v angleških pristaniščih

London, 29. okt. (AFP). Generalni tajnik sindikata pristaniških delavcev Velike Britanije Richard Barrett je izjavil, da je vodstvo sindikata pristaniških delavcev delodajalcev, da bi stavke prenehale. Svoji je že kazalo, da bo prišlo do sporazuma. Danes pa je minister za delo Walter Monckton izjavil v Spodnjem domu, da delodajalci nečesto sprejeti, da bi se dogovorjena kompromisna rešitev razširila na vsa pristanišča v državi, kakor delavci zahtevajo, marveč da bi veljala le za londonska pristanišča. Kot razlog navajajo, da sindikat pristaniških delavcev, ki se je pogajal z njimi, ne zastopa tudi drugih pristaniških delavcev.

»Nova faza« v razvoju dežele

Indija je bila pod tujim gospodvom dolga stoletja gospodarsko razmeroma nerazvita in iz te zaostalosti se je skušala rešiti v ozkih okvirih iz tujine izposojenega upravnega reda. Nekot umetno neneh in podpiranih verskih in narodnih trenj še niso odstranili in po mnenju mnogih ta trenja slabe združevalno moč, ki bi Indiji nujno potrebn, da se bo zavarovala pred vsemi razdiralnimi težnjami znotraj in od zunaj.

Vzlic zaviranja vrednim uspehom v razvoju Indije pa te samonikle ustvarjalne ideje zdaj ni. V vrtincu revolucionarnega poleta so množice delovale in delujejo še zdaj, toda razmere so se spremenile kakor so se spremenile tudi naloge. Indija je svobodna in čakajo jo naloge, da začne, kakor pravi Nehru, »Novo fazo«. Indija, združena z geslom narodne osvoboditve, se je razcepila v celo vrsto strank in deluje pod vodstvom ljudi, ki že imajo različne cilje, med katerimi je čisto zelo malo stikališč. Napredni ukrepi dela vladajočega Kongresa zadevajo na hud odpor konservativnega krila. Od kolonialnih oblasti podedovani upravni stroj se je pokazal na mnogih mestih kot ovira napredka.

Zdi se, da je v tem smislu Nehrujeve presoje, po kateri je Indija zaključila eno in stopila na prag druge faze svojega razvoja in da je v tem tudi bistvo njegovega razmišljanja.

Ladislav Bruner

ZAHTEVE FRANCOSKIH SOCIALISTOV

za sodelovanje v vladi Pierra Mendès-Francea

Pariz, 29. okt. (Tanjug). Sklep vodstva francoske socialistične stranke, da bo o njenem neposrednem sodelovanju v vladi Mendès-Francea odločil izredni kongres stranke, ki je bil sklican za 10. in 11. november, utegne privedi do tega, da bodo preložili obisk francoskega ministrskega predsednika v Kanadi, kamor bi moral odpotovati 13. novembra. Poluradni krogi sodijo, da bi bilo 36 ur, kolikor bi Mendès-Franceu preostalo časa od eventualnih zaključkov socialističnega kongresa do odhoda v Kanado, premalo za preosnovo vlade in za sestavo skupnega gospodarskega, finančnega in socialnega programa, ki bi zadovoljil tako v vladi

že sodelujoče kakor tudi socialisti. Če bi Mendès-France preložil odhod v Kanado, bi imel dovolj časa utrditi vlado in tedaj bi se lahko odpravil na pot čez ocean v zavesti, da bo francoska skupščina nedvomno ratificirala nedavne londonske in pariške sporazume.

V krogih francoskih socialistov sodijo, da bo šest socialističnih prvakov, ki jih je Mendès-France povabil, naj stopijo v vlado, še pred izrednim kongresom stranke skupaj z Mendès-Franceom in generalnim tajnikom stranke Guy Molletom v glavnih obrisih sestavljajo skupni delovni program. Socialisti zlasti vztrajajo na sestavi skupnega programa

brezbrižnost volivcev je značilna za predvolilno vzdušje v ZDA. Kako daleč gre nezainteresiranost, se bo pokazalo šele po volitvah. Da pa so ljudje brezbrizni, vedo politiki in opazovalci političnega življenja v ZDA. Vzroke brezbrižnosti nasproti volitvam in volilnim geslom strank lahko vidi človek v luči poteka predvolilne kampanje in načina, kako se bje boj med dvema glavnima nasprotnima skupinama.

»Ljudje nismo imeli priložnosti, da bi slišali vsaj en plemenit govor vsaj ene stranke v vsej kampanji,« je ugotovil znani komentator James Reston v »New York Timesu«. Pripomnil je, da so zahtevali od volivcev, naj izbirajo med kandidati, ki jih enako cenijo in čeprav je njihova kakovost mera za lastno brezbriznost volivcev, milijoni volivcev vendar hočejo, naj jih puste pri miru. »To je nesrečen položaj za republiko,« zaključuje komentator, »toda v takšnih razmerah so politiki srečni. Kaj bi namreč bilo, če bi ljudje res posvečali pozornost tistem, kar politiki govore?«

Demokrati so obdžili vlado, da je gospodarstvo dežele privredila in da ga vodi v polom, da je izdala koristi farmerjev in delavstva. V tem tednu, ki obeležuje petindvajsetletnico slovečega »tedna zloma« na newyorški borzi iz marca l. 1929, so izbrali strašno depresije kot res močno orožje v rokah opozicije. Demokrati so namreč takrat rešili ZDA iz krize. Kaže pa, da volivci ne razumejo potrebe, da bi se zdaj borili proti nevarnosti, ki, če bi pametno delali, ni tako velika, kakor je bila v tridesetih letih našega stoletja.

Republikanska stranka je postavila volivce pred izbiro: za predsednika Eisenhowerja ali proti njemu. Opozarja jih na to, da bi bila zmaga opozicije »katastrofalna za Eisenhowerja in njegov program«. Volivcem znano dejstvo pa je, da je bila Demokratska stranka v Kongresu odločilni činitelj, ko je šlo za odobritev Eisenhowerjevega predloga. Dejstvo pa je tudi, da so ostale mnoge točke njegovega programa zaradi republikanskega odpora neuresničene.

Volilna kampanja je bogata s takimi pojavi. In še več. Kakor že mnogo prej, je zabeležila ponovno vnašanje metode »umazanega perila v politični boj«. Ta metoda pa je menda že postala skrajno nepriljavna. Republikanski kandidat za guvernerja države New York očita na prvemujemu nasprotniku, demokratskemu kandidatu, da je bila finančna družba njegove družine pred več leti zapletena v korupcijsko afero, ki je nikoli niso pojasnili. Hkrati je predsednik demokratskega Nacionalnega komiteja Stephen Mitchell vključil v kampanjo namigovanje na to, da je predsednik Eisenhower privolil v delno odtujitev državne lastnine nad hidroelektričnimi napravami Tennessee, da bi storil uslugo nekemu svojemu kolegi v gofzu, povezanemu s privatnimi družbami, v korist katerih je bil sklep storjen.

Volivci menda ne odobravajo ne prvega, ne drugega načina diskreditiranja nasprotnikov. Najbrž prav takšen način gonje vzbujajo nezaupanje med volivci v poštenje ali vsaj resnicoljubnost.

Ameriška naročila v Italiji

Rim, 29. okt. (Tanjug). Ameriško veleposlanstvo v Rimu je objavilo, da je ameriška vlada preklicala svoja naročila »off shore« v italijanskih tovarnah, v katerih med delavstvom prevladuje informbirojevska partija. Funkcionarji ameriškega veleposlanstva poudarjajo, da je to prvi ukrep, ki so ga v tem smislu storili v Italiji po letu 1951, ko so se začele pošiljke na podlagi naročil »off shore«. Ukrepe takšne vrste bodo izdali zoper vse italijanske tovarne in podjetja, v katerih bodo ugotovili, da med njihovim delavstvom prevladujejo informbirojevski sindikati.

Predstavniki ameriškega veleposlanstva so skušali preklicana naročila prenesti na druge italijanske tovarne, toda iz Washingtona je prišel negativen odgovor in tako so naročila umaknili.

IZJAVA DOSEDANJEGA FRANCOSKEGA VELEPOSLANIKA V BEOGRADU BAUDETA

PERSPEKTIVE SODELOVANJA med Jugoslavijo in Francijo

Beograd, 29. okt. (Jugopress). Francoski veleposlanik v Beogradu Philip Baudet, ki bo 30. oktobra odpotoval iz Beograda na nov položaj, je dal uredniku Jugopressa naslednjo izjavo: »Stiri leta, ki sem jih preživel v Jugoslaviji, mi bodo ostala v lepem spominu. Predvsem zato, ker sem rad živel sredi plemenitega jugoslovanskega ljudstva in ker sem se duševno silno obogatil v stikih z njim. Dalje tudi zato, ker je v tem razdobju potekala izredno važna faza zgodovine te dežele, kateri sem posvetil največjo pozornost. Spričo čedalje živahnijega sodelovanja z zahodnimi narodi je na zunanjem torišču prišlo do utrditve njene neodvisnosti in varnosti. Na notranjem področju pa je bil vzpostavljen socialistični red na podlagi docela izvirnih ustavnih prepisov.

Prijetno mi je, ker lahko ugotovim, da se Francija, tradicionalna prijateljica Jugoslavije, ni zadovoljila samo s tem, da je s simpatijami spremljala ta razvoj. Moja vlada si je prizadevala sporazumno z jugoslovansko vlado, da bi ustvarila najboljše politične in gospodarske pogoje, ki bi prispevali k utrditvi v tem delu sveta. Uspehi, ki jih je Jugoslavija dosegla v obeh smereh, so razveselili vse Francoze.

Na področju francosko-jugoslovanskega sodelovanja je bil dosežen v tem razdobju velik napredek in prišlo je do povečanja izmenjave med dvema državama na vseh področjih. Toda možno

je in treba je še veliko storiti v obojestransko korist. Prihodnost se mi zdi zlasti bogata z možnostmi na kulturnem in gospodarskem torišču. Rad bi videl, da bi to sodelovanje zdaj prineslo sadove v okviru združenje Evrope.

Konvencija z Belgijo o socialnem zavarovanju

Bruselj, 29. okt. (AFP). Belgijski minister za delo in socialno zavarovanje Leon Troclet bo jutri odpotoval z letalom v Beograd. Med svojim obiskom v Beogradu bo podpisal konvencijo o sodelovanju na področju socialnega zavarovanja, ki so bile sklenjene med belgijsko in jugoslovansko vlado.

Z VSEH STRANI SVETA

VELIKA BRITANIJA CHURCHILLOV PARLAMENTARNI JUBILEJ

London, 29. okt. (AP). Predsednik britanske vlade Churchill praznuje danes 30-letnico svojega nepretrganega poslanskega delovanja. Churchill je pravzaprav že mnogo dlje - skupno 52 let - ljudski poslanec, od leta 1922 do 1924 pa je bil član Spodnjega doma.

VOLILNI USPEH KONSERVATIVCEV

Eldershot (Hampshire), 29. okt. (Reuter) - Konservativna stranka je zmagala na nadomestnih volitvah za Spodnji dom v Eldershotu (Hampshire). Konservativni kandidat je dobil 6407 glasov več kot njegov laburistični tekmeč.

SPOMIN NA NEKDANJO ANTANTO

London, 29. okt. (Tanjug). Na poglopuj francoskega veleposlanstva v Londonu so danes odkrili spominsko ploščo ob 50-letnici spripravega sporazuma med Francijo in Veliko Britanijo. Posle vodilni predsednik Zdrženja francosko-britanskega prijateljstva lord Beesborough je prebral poslanico Winstonu Churchilliu, ki je hkrati predsednik tega združenja, kateri je poudarjen z radošjo gledam na minulih 50 let tesnega sodelovanja med Francijo in Anglijo, ki je sedaj večje, kot kdajkoli poprej. Naj se nadaljuje tudi v prihodnosti!

ZSSR NEZAJELNA AMERIŠKA DIPLOMATA

Washington, 29. okt. (AFP). Zunanje ministrstvo ZDA je objavilo, da

vleposlaniku ZDA v Sovjetski zvezi Charlesu Bohlenu ni uspelo pripraviti sovjetske oblasti do tega, da bi preklicala izgon soproga drugega tajnika ameriškega veleposlanstva Sommerlatte. Sommerlatte in njegova soproga bosta morala prihodno sredo zapustiti Moskvo.

CSR OBTOŽBE PROTIDRŽAVNIH ELEMENTOV

Dunaj, 29. okt. (AFP). Praški radio je objavil, da je sodišče v Budjevojicah obsodilo sedem ljudi, ki jih je državni tožilec obtožil, da so pripadali skupini državnih sovražnikov. Trije obtoženi so bili obsodeni na smrt, ostali pa na do smrtno ječo.

IRAN OBSODBA FATEMIJA NA SMRT POTRJEJENA

Teheran, 29. okt. (AFP). Teheransko prizivno sodišče je potrdilo smrtno obsodbo, izrečeno nad nekdanjim zunanjim ministrom Huselnom Fatemijem.

ČISTKE V VOJSKI

Teheran, 29. okt. (AFP). Vojaško prizivno sodišče v Teheranu je danes potrdilo obsodbe 12 častnikov, med njimi 4 polkovnikov in 2 majorjev, na smrt. Dne 15. oktobra so bili obsodeni na smrt zaradi izdajstva in sodelovanja s stranko Tudeh.

MAROKO TIHOTAPCI OROŽJA

Rabat, 29. okt. (AFP). Organ varnostne službe v francoskem Maroku so odkrili široko razprostrano družbo, ki je tihotapila orožje iz španskega Maroka v francoski protektorat Urad-

no poročilo pravi, da je bilo orožje namenjeno teroristom v Casablanci. Ob tej priložnosti so baje aretirali 14 Maročanov.

LAOS NEUSPEH OPOZICIJE

Vientien, 29. okt. (AFP). Nekdanji finančni minister Katsaj, ki mu je bil poverjen mandat za sestavo nove laoske vlade, se je davi po osemnehurnih pogajanjih odpovedal mandatu. Katsaj je vodja dosedanje opozicije.

JUŽNA KOREJA SEVERNO-KOREJSKA PONUDBA ZAVRNJENA

Seul, 29. okt. (Reuter). Južna Koreja je danes zavrnila severnokorejske predloge, naj bi se sestali parlamentarci in občinski predstavniki, da bi olajšali združitve obeh delov Koreje.

JAPONSKA POVRATEK ZUNANJEGA MINISTRA IZ AMERIKE

Tokio, 29. okt. (AFP). Japonski zunanji minister Kacuo Okazaki se je davi po tritedenskem obisku v Južni in Severni Ameriki vrnil z letalom v Tokio.

ZUNANJA MONGOLIJA ZELEZNIKA ZVEZA S PEKINGOM

Moskva, 29. okt. (Tass). Včeraj je iz glavnega mesta Mongolije Ulan Batora odpeljal v Peking prvi vlak na železniški progi, ki bo vezala Kitajsko in Sovjetsko zvezo. Ob slovesni otvoritvi proge so bili navzoči predsednik Mongolije, člani vlade ter sovjetski in kitajski veleposlanik v Ulan Batoru.

nost enih in drugih strankinih kandidatov. Tudi to je delno vzrok njihove nezainteresiranosti na volitvah. Ukrpeji, ki sta jih storili obe stranki, da bi odstranili to nevarno epidemijo volilne brezbriznosti, so po obsegu in spretnosti enaki organizaciji reklamne službe v ZDA. Kdor pa pozna sistem ameriške reklame in njeno učinkovito moč, ve, da tega elementa ne kaže omalovaževati. Formalno ni nobenega demokratskega ali republikanskega kandidata, ki se ne bi bil pojavil v televiziji. Vsak tak program pa je enak politični konferenci v stanovanju vsakega volivca, ki ima televizijski aparat. Teh aparatov pa je v ZDA približno 9 milijonov.

»Ne morem vam povedati, kako srečen sem, da se obračam na vas neposredno v vaši hiši,« tako se začena večina tega političnega prilizovanja volivcem. A če so volivci leni, da bi hodili na volilne sestance in konference, se pa vendar teže odločijo, zapreti televizijski aparat. Mnogo je upanja, da bodo poslušali kandidata pojasnila, kakor med dvema programoma tudi razne programe proizvajalcev, ki te programe subvencionirajo. Če pa ima kandidat »telegeničen« (to bi približno pomenilo televizijsko-fotogeničen) obraz, tedaj bi njegov nastop utegnil prineseti tudi kak glas.

Največje televizijsko predvolilno dejanje v tej kampanji in vsekakor prvo te vrste v zgodovini televizije v ZDA sploh je bila seja vlade predsednika Eisenhowerja, na kateri je državni tajnik Dulles poročal o pariški pogodbi devetih dežel. Seja so v celoti prenašali prek televizijskih postaj in radijskega omrežja. Republikanska uprava je hotela tako volivcem prikazati tisto, kar je imenovala uspeh ameriške diplomacije v Parizu. Kampanja s tem še ni zaključena, niti niso izčrpana vprašanja, okrog katerih se bje. Pa tudi vseh sredstev, s katerimi se bje, še niso uporabili.

Jaša Levi

Neurejen potniški promet med Avstrijo in Vzhodom

Dunaj, 29. okt. (Tanjug). Navzlic ponovnim protestom avstrijskih oblasti prihajajo državljani vzhodnoevropskih dežel še zmeraj v Avstrijo brez dovoljenja domačih oblasti, in sicer zgolj s tako imenovanimi sovjetskimi »propustnicami«.

V EGIPTU PO SPORAZUMU O SUEZU

Ali je Nagib še predsednik republike?

Kairo, 29. okt. (AFP). Med političnimi opazovalci v Kairu so začele krožiti vesti o razstopu predsednika republike Nagiba. Uradni krogi pa odklanjajo komentarje o teh govoricah, čeprav ne zanikajo, da je v vodstvu nastala kriza.

Govorice o Nagibovem odstopu se deloma opirajo na dejstva, da tisk že nekaj dni ne objavlja rednih poročil iz predsedstva republike in da brzojavke, v kateri je Nagib čestital ministrskemu predsedniku Naserju, ker se je srečno izognil atentatu v Aleksandriji, sploh niso objavili. Nagib ni sodeloval na

uradni proslavi ob podpisu anglo-egiptovskega sporazuma o Suez. Razen tega je tisk med vestimi o uradnih obiskih zelo kratko zabeležil večerjanji Nagibov obisk pri Naserju. V nekaterih časnikih so

General Nagib

v tej vesti izpustili naslov »predsednik republike« in napisali samo »general Nagib«.

Arretacije v Kairu

Kairo, 29. okt. (AFP). Tu so objavili, da je Mohamed Abdel Latif, član organizacije »Muslimanski bratje«, ki je minuli terek napravil atentat na predsednika egiptovske vlade Naserja, vse priznal in izdal svoje sodelavce. Spričo tega so sedem voditeljev te organizacije obtožili sodelovanja pri poskusu uboja egiptovskega ministrskega predsednika. Latif je priznal, da je že dvakrat skušal izvršiti atentat brez uspeha. Dan po podpisu anglo-egiptovskega sporazuma o Suezu je skušal vdreti v palačo ministrskega predsednika, vendar se mu to ni posrečilo. Dne 21. oktobra pa je skušal napraviti nanj atentat med mitingom v Kairu, kar se mu prav tako ni posrečilo, ker je Naser prišel na miting z eno uro zamude.

Egiptovska policija je aretirala okrog 500 članov egiptovske organizacije »Muslimanski bratje«. Nobenih vestí pa ni o usodi voditelja te organizacije Hasana el Hodabe, ki ga označuje vladni »Al Džamhurija« za glavnega krivca, ker bi naj bil dal navodila za atentat teroristom v organizaciji »Muslimanski bratje«.

Tržne inšpekcije naj poiščejo kršitelje dogovorov o odkupnih cenah

V prizadevanju preprečiti neupravičeno dviganje cen kmetijskih pridelkov so odkupna podjetja v zadnjem času začela sklopiti dogovore glede najvišjih odkupnih cen. Tako so se podjetja v Sloveniji dogovorila v okviru republiške Trgovinske zbornice glede najvišjih odkupnih cen za živino, krompir, jabolka, jajca in perutnino, ki veljajo tudi za podjetja iz drugih republik, kadar odkupujejo v Sloveniji. Te cene so dogovorjene v realni višini, ki ustreza današnjemu tržnemu položaju in se tudi ne smejo izigravati z morebitnimi naknadnimi bonifikacijami v obliki premij ali povračila prevoznih stroškov. Tudi odkupna podjetja iz sosednje Hrvaške so sklenila podobne ugovore, posvetovanja o tem pa sklopujejo tudi v Srbiji.

Najvišje odkupne cene podjetij iz sosednje Hrvaške so v skladu s cenami, dogovorjenimi v Sloveniji. Dogovor med hrvatskimi odkupnimi podjetji glede odkupne cene za krompir velja že od začetka preteklega tedna, ostali dogovori, ki se nanašajo na odkup živine, jajc in perutnine ter fižola, pa veljajo od četrta. Rezultati teh ukrepov se že opažajo na zagrebškem trgu, kjer so n. pr. trgovska podjetja znižala ceno krompirja na drobno od 15 do 16 din na 13 din, jajca pa na 18 din, medtem ko sta dve izvojni podjetji »Bobek«

in »Vajda« te dni znižali ceno za jajca na zagrebškem živilskem trgu celo na 15 din. Podjetje Mesopromet je znižalo ceno govejega mesa od 240 na 235 din, podjetje »Zagrebske mesnice« pa za 5 do 21 din pri kilogramu. Nadalje so na trgu znižali cene jabolk in fižola ter zelenjave. Tudi zagrebške trgovine z živili so pocenile nekatera živila tako fižol od 75 na 65 din, trgovska podjetja s sadjem in zelenjavo pa so na primer znižala ceno zelja od 20 na 16 din in ustrezno tudi ostale cene. Devetdeset registriranih pridelovalcev zelenjave je prav tako pocenilo svoje pridelke in med drugim znižalo ceno zelja od 25 na 21 din in solate od 30 na 26 din.

KROMPIRJA JE DOVOLJ

Glede na opisani razvoj cen v sosednji Hrvaški ni nobene nevarnosti, da bi izvajanje dogovorov v Sloveniji morda otežilo položaj podjetja iz Hrvaške. To velja zlasti tudi za krompir. V prvi dobi odkupa krompirja v Sloveniji ni bilo večjega prometa, nekako sredi oktobra pa se je povpraševanje nekoliko povečalo, deloma zaradi nakupov za potrebe JLA in nekaterih drugih re-

publik. Pri tem se je pojavila tendenca, da bi se odkupna cena zvišala. To prizadevanje, doseči višjo ceno pa ni upravičeno, kajti krompirja je dovolj za kritje vseh potreb in so še danes pri pridelovalcih velike količine tržnih presežkov. Vsekakor je treba preprečiti, da bi se ponovila situacija, kakor letos spomladi, ko so pridelovalci prišli na trg z velikimi količinami krompirja, ker so ga pozimi držali čes, da bo spomladi boljše cena. Med odkupnimi podjetji dogovorjena najvišja cena 8 din pri pridelovalcu in 8.50 din pri zadruzi (za sortni krompir pa 1 din več) je primerna in ustreza tržnemu položaju, zlasti tudi odkupnim in prodajnim cenam v sosednji Hrvaški. Nerazumljivo pa je, da se slovenski krompir, če pride v nekatere druge republike pretirano podraži, kakor na pr. v Boru v Srbiji, kjer ga prodajajo na drobno po 24 din, čeprav znašajo prevozni stroški največ dva din pri kilogramu. Takih primerov pa je še dovolj. V teh primerih bi morale poseči vmes tržne inšpekcije dotičnih republik.

Nekatera podjetja v Sloveniji so po sklenitvi dogovora o najvišjih cenah za krompir skušala izigravati ta dogovor oziroma ga obiti s priznavanjem nekakšnih stroškov za prevoz v višini 0.50 ali 1 din, kar nasprotuje dogovoru. V glavnem pa se dogovor pravilno izvaja. Isto velja za odkup jabolk, čeprav so tudi glede odkupa jabolk prijavljeni nekateri primeri, da so podjetja odkupljeni krompir na mestu prodala po pretirano višji ceni. Večje nepravilnosti pa se dogajajo še vedno pri odkupu živine.

Prav bi bilo, da bi tržne inšpekcije ugotavljale vse primere kršitve dogovorjenih cen in jih sporočale pristojni trgovinski zbornici, kjer ima odkupno podjetje svoj sedež, in podružnica Narodne Banke zaradi izvajanja dogovorjenih sankcij. Pri državnem sekretariatu za gospodarstvo LRS so se prav te dni sestali predstavniki tržnih inšpekcij iz vseh okrajev Slovenije, da ugotovijo stanje na trgu ter nepravilnosti, ki se pojavljajo, in da se hkrati dogovore o ukrepih, ki jih je treba napraviti. Razpravljali so predvsem o načelnih vprašanjih, ki se jih morajo držati organi tržne inšpekcije pri izvajanju kontrole. Med drugim je bilo poudarjeno, da se morajo ti organi strogo držati predpisov in zakonitosti, na kar je zlasti opozoril državni sekretar inž. Marjan Tepina.

Jugoslovanske železnice nabavljajo motorne vlake

Beograd, 29. oktobra (Tanjug). Jugoslovanskim železnicam je bil odobren kredit za nabavo 10 motornih vlakov in avtobusov na tračnicah. Sodijo, da bodo ta moderna prevozna sredstva prihodnje leto prišla v promet na najvažnejših turističnih vezeh. — Uprava železnice je dobila že več ponudb tujih podjetij, sedaj pa proučuje možnost, da bi hkrati z nabavo vlakov odkupila tudi licence, na osnovi katerih bi takšne vlake kasneje izdelovali v domačih tovarnah.

Beograjski sejem bo odprt jeseni leta 1956

Podjetje »Beograjski sejem« je predvidelo, da bo beograjski sejem odprt jeseni. Obsegal bo 180 do 200 tisoč m². Sejem grade po načrtu arhitekta Pantoviča in Maksimoviča, ki sta dobila prvo nagrado na natečaju za idejne osnutke za zgraditev sejma. Po načrtu bodo na sejmu zgradili veliko razstavno dvorano, v kateri bodo pozimi tudi koncerti, športne prireditve, filmske predstave itd. Ta dvorana bo merila 10 do 12 tisoč m².

Mučilnica pri Urhu - muzej

Pri Glavnem odboru Zveze borcev je bila pred kratkim sestavljena komisija z nalogo, da pripravi in uredi stalni muzej v zloglasni belogardistični mučilnici v cerkvi pri Sv. Urhu. Veliko gradiva za ta muzej je zbrala Zveza borcev v Polju in so mnoge muzealije, kakor mučilne priprave, spominske predmete po pokojnih mučenih žrtvah itd., imeli priljubeno videti obiskovalci letošnje občinske razstave avgusta meseca v Polju. Za muzej pri Sv. Urhu bodo prispevali razne predmete še Glavni odbor ZB in tov. Podbevškova, učiteljica v pokoji, ki med drugim pripravljata tudi knjigo z opisom strahot, ki so povzročile smrt mnogih rodoljubov.

doljubja, kot so zloglasne Begunje na Gorenjskem, Ljubeljski prelaz. N. Z.

Cerkev pri Urhu, kjer je bila belogardistična mučilnica

Republiški odbor ZB se je poleg predvidene ustanovitve muzeja odločil postaviti tudi spomenik pri Sv. Urhu. Le-ta bo postavljen v spomin na mnoge žrtve in semkaj pripeljane, v bližnji okolici pokopane partizane.

Predvidevajo, da bosta otvoritev muzeja in odkritje spomenika vključena v niz proslav in komemorativnih prireditev v zvezi z 10. obletnico osvoboditve Ljubljane. Kakor smo zvedeli, bo spomenik pri Sv. Urhu, ki sta ga upodobila akademski kiparja Zdenko Kalin in Karl Putrih, odkrit 15. maja prihodnje leto. Razstavo pripravljata projektant inž. Boris Kobe.

Kot kaže, se bo Sv. Urh pri Ljubljani sčasoma razvil v pomembno zgodovinsko točko, ki bo nedvomno pridobila na pomenu z omenjeno ustanovitvijo stalnega muzeja in z odkritjem spomenika. Tudi iz pozornosti MLO Ljubljana, ki jo le-ta kaže do ureditve okolja pri Sv. Urhu (gozd okrog Sv. Urha bodo proglasili za zaščiten park) je moč sklepati, da se bo mučilnica pri Sv. Urhu dostojno uvrstila med številne druge spomenike okupatorjeve in kvizilniške krutosti ter slovenskega in evropskega ro-

člani Republiškega odbora sindikata grafičarjev Slovenije so se zbrali na plenum, kjer so se ob prisotnosti predsednika CO tov. Veljko Brkiča seznanili s prejemi v lanskem letu in to posebej za vsako podjetje grafične in predelovalne stroke, upoštevajoč pri tem premjete po tarifnem pravilniku, izplačane presežke in nadure, vse ovrpečno na enega delavca. Za nadure je bilo lani izplačano

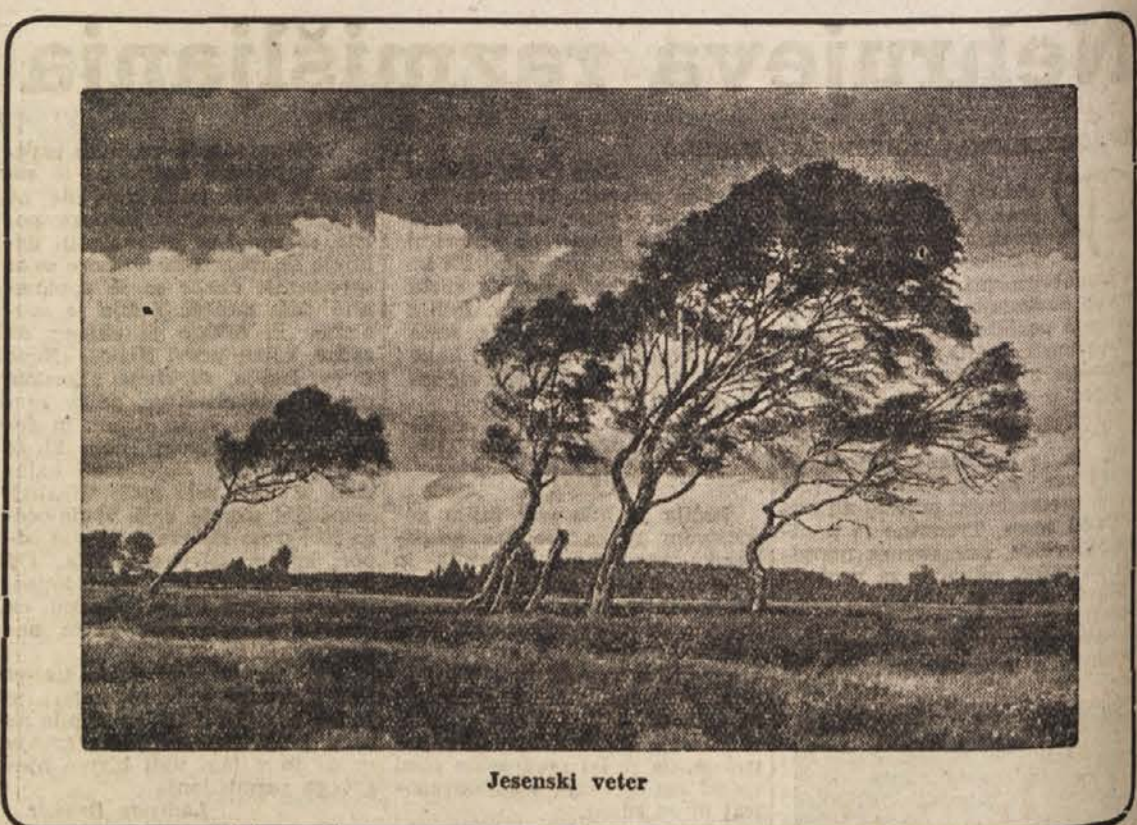
Delavski sveti premalo obravnavajo politiko cen

8,600.000 din, kar je precej. Razen tega je bilo lani izplačanih 9.700 din povprečno na enega zaposlenega ali približno še ena poprečna plača, medtem ko so v predelovalni stroki papirja presežki precej višji. Kolektivni tiskarni so od ustvarjenih presežkov odvedli za lastne investicijske potrebe skoro 35 milijonov din, predelovalna industrija papirja pa je dala tudi za komunalne potrebe blizu 6 milijonov din.

V poročilu, ki ga je podal predsednik RO tov. Jože Jurač, je bilo posebej obravnavano delavsko upravljanje s posebnim ozirom na dosežene presežke v prvem polletju tega leta. Iz podatkov MLO Ljubljane je namreč razvidno, da so bili dobički nekaterih podjetij večji, kakor so pa bili predvideni, kar posebej velja za podjetje »Kupert« in tudi Gorenjsko tiskarno. Presežki pri drugih podjetjih so manjši, toda kljub temu je nekoliko govorilo o premanjnih pažnji na možnosti za znižanje cen. Plenum je povzel kolektivne oziroma delavske svete, naj to vprašanje obravnavajo z večjo odgovornostjo, upoštevajoč pri tem socialistična načela in dejstvo, da je proizvajalec tudi kupec, kar seveda velja tu-

di za te primere in ne morda samo za tiste zaposlene, ki neposredno delajo proizvode, ki so za življenjske potrebe neobhodni. S tem v zvezi so obravnavali tudi nov plačni sistem oziroma predlog ter pripombe Centralnega odbora k izdelanemu osnutku, ki govori o zasluzkih na osnovi proizvodov, kar pa za grafično stroko ni primerno. Glede na naraščanje cen je plenum tudi sodil, da bi morali biti oblastni organi, pa tudi sindikati, bolj čuječi in ne bi smeli dopuščati, da se dogajajo take nepravilnosti. Omenili so tudi zviševanje najemnine, ki je precej večja, kakor 50%, kot je bilo prvotno rečeno, saj stane dvosobno stanovanje sredi Ljubljane že dobro petino povprečne plače, kar je vsekakor preveč.

Člani Republiškega odbora so nadalje razpravljali še o izobraževalni delu članov sindikata, ki je precej zanemarjeno in so sprejeli odločitev za delo v zimskih mesecih. Zanimivo so bili tudi podatki o sestavi delavskih svetov in upravnih odborov, med katerimi je namreč lepo število oseb starih do 30 let (nad 30%), še vedno pa je pre malo žena kar se že bolj pozna zato, ker je med zaposlenimi v grafični stroki skoro polovica žensk.

Jesenski veter

Letošnji hektarski donosi žita so bili po okrajih v Sloveniji precej različni

Pridelali smo 8482 vagonov pšenice in rži

Kakor je znano, je bil pridelok krušnega žita letos v merilu države zelo slab in bomo moral izvoziti iz tujine mnogo več krušnega žita kakor lani. Tudi v Sloveniji, ki je v žitni proizvodnji pasivna, tožljivo kmetje zaradi slabšega pridelka pšenice, vendar kažejo rezultati končne cenitve, da je sicer pridelok pšenice manjši, zato pa je mnogo boljši pridelok rži.

Na skoraj nespremenjeni požeti površini smo letos v Sloveniji pridelali 584.300 stotov pšenice nasproti 654.600 v lanskem letu, pri tem pa moramo upoštevati, da je bil pridelok v letu 1952 in 1951 še slabši, saj je v teh dveh letih znašal le 535.100 oziroma 491.300 stotov. Seveda pa letošnja letina močno zaostaja za izredno ugodnim letom 1949, ko je žetev dala kar 848.000 stotov pšenice.

Pridelok pa je bil kakor rečeno letos mnogo boljši, saj smo pridelali 263.900 stotov rži nasproti 188.700 stotom v lanskem letu, medtem ko smo leta 1952 in 1951 pridelali 209.300 oziroma 200.400 stotov. Če vzamemo skupni pridelok krušnega žita, to je pšenice in rži, tedaj vidimo, da nismo zaostali za lanskim letom. Letos smo skupaj pridelali 8.482 vagonov pšenice in rži nasproti 8433 vagonom v lanskem letu in 7443 oziroma 6917 vagonom v prejšnjih dveh letih (v rekordnem letu 1949 pa 12.583 vagonov).

H gornjim podatkom moramo še pripomniti, da ocenjujejo pridelok posebne občinske in okrajne cenitvene komisije, in sicer dvakrat: zadnji teden pred žetvijo in po žetvi. Zaradi dolgotrajnega neugodnega vremena se je letos žetev zakasnila. Po prvi cenitvi se je stanje nekoliko poslabšalo, tako da je bila druga cenitvena pridelka za 6% nižja. Nekatero komisije pa so tudi po drugi cenitvi oziroma po mlavci ugotovile še nadaljnje primanjkljaje, ki v gornjih podatkih ni-

so vštet, vendar se s tem celotna slika ne bi bistveno spremenila.

Tudi pridelok krmilnega žita se je gibal le malo pod lansko višino. Tako je dosegel pridelok ječmena 142.800 ton nasproti 151.400, 128.800 in 119.200 tonam v prejšnjih treh letih, pridelok ovsa pa 136.400 ton nasproti 136.600, 105.800 in 147.400 tonam v prejšnjih treh letih. V splošnem pa je kakovost zrnja letos mnogo slabša in bo ponekod primanjkovalo dobrega semenskega blaga. Zrnje je ostalo tudi drobno zaradi slabega vremena, poleglosti ter rje. Seveda pa so razlike med posameznimi pridelovalnimi področji. Prav dobro žitno letino so imeli na Stajerskem in v Prekmurju, kjer pridelajo največ rži, slabša pa je bila predvsem v alpskih in kraških predelih na Dolenjskem.

Se nekaj podatkov o hektarskih donosih. Pri pšenici je bil hektarski donos manjši in je znašal 11,3 stota nasproti 12,8, 10,8 in 10,0 v prejšnjih treh letih (v rekordnem letu 1949 17,6 stota). Precejšnje pa so razlike po posameznih okrajih. Največji hektarski donos je bil izkazan v Mariboru (čeprav le na razme-

roma manjši površini), namreč 18,7 stota, sledijo okraj Ljutomer s 14,3, Gorica s 13,8, Maribor-okolica s 13,4 in Ptuj s 13,0 stota, najmanjši pa je bil hektarski donos v okraju Postojna, kjer je dosegel le 7,2 stota, nadalje v okraju Kočevje 7,7 stota, Tolmin 8,5, Crnomelj 9,2, Krško 9,4, Novo mesto 9,5 in Kranj 9,7 stota.

Pridelok rži na hektar se je povečal v povprečju na 10,5 stota nasproti 7,5, 9,5 in 9,2 stota v prejšnjih treh letih (v rekordnem letu 1949 16,2). Največji hektarski donos rži je spet izkazalo mesto Maribor, namreč 13,5, nato slede okraj Ljutomer s 12,0, Maribor-okolica 11,5, Sežana s 11,4 in Ptuj 11,3, najmanjši hektarski donos rži pa sta izkazala okraj Crnomelj 7,4 oziroma Kočevje 7,7 stota.

Pri ječmenu, kjer se je hektarski donos letos zmanjšal na 10,6 stota nasproti 11,0, 9,5 in 9,2 stota v prejšnjih treh letih, so prav tako velike razlike med posameznimi okraji, in sicer od 18,3, 15,7 oziroma 16,4 stota v mestu Mariboru in okrajih Ljutomer in Murska Sobota ter manjšim donosom 7,6, 8,0 in 8,5 stota v okrajih Tolmin, Crnomelj in Novo mesto. F. S.

Ali je takšna delitev pravilna?

O razmerju med nekaterimi komunalni in podjetji čisto po pravici pravimo, da gre za »aganje voje, na kateri sedes. To se dogaja, ko hčejo zadovoljiti dnevne potrebe mesta ali okraja (kaj se bo zgodilo jutri, pa ni važno). Zato mnogo več izgube, kakor pridobe. Skratka, odbori nastopajo proti podjetjem kot davčni eksekutor, ki jih s tem, da zasežejo dobiček, včasih do kraja »ostritjejo«.

V družbenih planih okrajev in mest je predvideno, da vsamej ljudski odbori večji del dobička podjetij, da bi se povečali njihovi proračunski podatki. Zelo pogosto puste kolektivno neznačajna sredstva, čeprav bi lahko ponekod s minimalnimi investicijami pospešili in povečali proizvodnjo, s tem pa tudi dohodke komun. Del dobička, ki ga puste podjetjem, pomeni včasih samo simbolično vsoto. Naj omenimo samo nekaj primerov.

Ko so sestavljali družbeni plan za letošnje leto, so računali s tem, da bo znašalo povečanje obračunskih plač iz dobička podjetij kakih 10%. To pa se ni zgodilo. Del dobička, ki so ga pustili podjetjem za zvišanje plač, je znatno nižji od predvidenega poprečja. V vrhaškem okraju znaša samo 1,2, v takovskem 1,4, v somborskem 1,5, v šabakem 2,1%. Natatneje rečeno: v šibkem okraju so pustili kolektivom za samostojno razpolaganje od dobička, ki ostane podjetjem in komunam v znesku 209 milijonov, samo dva milijona. V Leskovcu je vzel odbor od 288 milijonov 277 milijonov, ostanek pa je pustil podjetjem. V nekem podjetju v Somboru pa je komunam vzela od 7 milijonov 6.900.000 din.

Sprito takih računov komun bi morala podjetja na primer v šibkem okraju od ostalih instrumentov doseči za 600 milijonov večji dobiček, če bi hotela povečati svoja sredstva za milijon ali dva. To je seveda od uporabi nekaterih drugih gospodarskih instrumentov, o čemer tu ne bomo govorili) destimulativno vplivalo na podjetja. Kolektivni niso imeli nobe-

nega gospodarskega interesa na pospeševanju in povečanju proizvodnje. Pritisni komun na podjetja se bo hitro maščeval tudi samim komunam. Ščasoma se bo vrstili v čedalje manjših dohodkih odborov, ki bi jih sicer imeli, če bi podjetja večala proizvodnjo, desar s takšno davčno politiko nikakor ne bodo dosegli.

Na takšne pripombe odborniki čisto odgovarjajo, da so primorani v to, da se sicer ne bi zadostili niti najnujnejšim potrebam (vzdrževanje kol, bolnišnice, upravne aparate itd.), včasih tudi drž. Analiza družbenih planov in mest pa nam pokaže nekaj čisto drugega: da v večini primerov potreba ni prisilila komun, da zraja-mejo največji del dobička podjetij. Niso redki primeri, da so se proračunski odbori v primerjavi s lanskimi povečali za četrtno ali pa še več; na primer v počrskem okraju je proračun večji za 99 milijonov, podjetjem pa so pustili za povečanje skladov 2,1, za samostojno razpolaganje pa samo 4,5% dobička. Nekaj podobnega se je zgodilo v Parčadinu in nekaterih drugih krajih. To dokazuje, da ne gre za višjo silo, ki naj bi bila primorala odbore delati tako, marveč za določene težnje, da bi postala krajšano skupnost nasproti podjetjem nekakšen davčni eksekutor, ki naj po možnosti vsame dobička podjetjem.

Drži, da so vsa ta sredstva, čeprav jih je vzela komun, uporabili koristno (ponekod manj, drugod bolj) za zgraditev zdravstvenih in drugih komunalnih naprav, od česar imajo korist tudi delavci iz podjetij. Toda pri tem niso imeli emeraj pravo mero, niso upoštevali možnosti. Delati so brez gospodarskega računa.

Nesporno je, da bomo s spremembami gospodarskih instrumentov omogočili, da bodo stiki med komunam in podjetji pravilneje usklajeni. To pa je eno glavnih vprašanj našo-tranjega mehanizma krajevne samouprave. Toda ne glede na to je najnuj-potrebno tudi medsebojno razumevanje, zlasti pa, da odbori razumevajo možnosti in potrebe podjetij in delajo za njihov napredek kot komunalnih ustanov. To je tudi ena najvažnejših nalog mestnih in okrajnih odborov proizvajalcev S. Vajica

Berite in naročajte »Ljudsko pravico«

Na zborih volivcev v Mariboru VOLIJO ŠOLSKE ODBORE

▼ razgovoru s predsednikom sveta za kulturo in prosveto pri Mestnem ljudskem odboru Maribor, tov. Tonetom Ferlicem, smo zvedeli, da je v Mariboru veliko zavedanja za uvedbo družbenega upravljanja v šolstvu. Nove šolske odbore ustanovljajo pri vsaki splošno izobraževalni in strokovni ustanovi, ki so proračunske ustave.

Invalidski pevski zbor bo nastopil v Mariboru

Za proslavo desetletnice ustanovitve bo invalidski pevski zbor nastopil tudi v Mariboru in v bližini za TBC na Pohorju. V mestu bo gostoval v soboto, 30. oktobra, zvečer v Unionski dvorani, na Pohorju pa v nedeljo dopoldne. Invalidski pevski zbor ima še 40 pevcev, bivših partizanskih borcev, med katerimi je večina invalidov. Člani zbora živijo v raznih krajih in se sestanejo le ob posebnih prilikah za nastop.

Železniška nesreča v Hrastniku

V četrtek ob 3.25 je osební vlak iz Maribora trčil pred hrastniško postajo v sklepi del tovornega vlaka. — Nezgoda je terjala eno smrtno žrtev, več tovornih vagonov je bilo zdrobljenih, medtem ko je ostal potniški vlak nepoškodovan

Hrastnik, 28. okt. — Po doslej še neraziskanem naključju je davi ob 3.25 potniški vlak, ki odhaja iz Maribora ob 22.40, trčil v zadnji sklepi del tovornega vlaka, ki je stal tik pred železniško postajo v Hrastniku. Trčenje je bilo močnejše, vendar je ostala potniška garnitura več ali manj nepoškodovana, le potniška lokomotiva je utrpela na sprednjem delu nekaj poškodb. Par pa je sunek zdrobil nekaj tovornih vagonov v sklepnem delu tovornega vlaka, pri čemer je izgubil življenje sklepi zavirač Jože Perčec. Med potniki je sunek povzročil sicer preplah, vendar pa razen nekaj prask ni bilo v potniški garnituri huje prizadetih. Kmalu po nezgodi sta prispela iz Zidmosta in Ljubljane pomožna vlaka

NEPREVIDEN SOFER

V ponedeljek dopoldne je šofiral Maks Knaut osební avto skozi Sentvid na cesti Celje—Rogaška Slatina. Ko je pripeljal do pravilno označenege, toda nezavarovanege železniškega prelaza, ni zmanjšal hitrosti, pa tudi preplah se ni, če je proga bila. Šofer se ni mogel dovolj hitro ustavit in se je zaletel vanj. Avto je vrgel nekaj metrov stran od proge. Človeških žrtev pri nesreči ni bilo, pa pa je na avtomoblu približno za 200.000 din škoda. Nesrečo je zakrivil šofer, ker je vozil skozi hitrostjo in ker ni upošteval prometnih znakov, ki dovolj označujejo nezavarovan železniški prelaz.

ROKO MU JE ODRGALO

V četrtek je Ivan Plišnik šofiral tovorni avtomobil proti naselju Brezje pri Mariboru—Dravograd. Na Slavo je pripeljal tovorni avtomobil in pri tem je odrgel roko sopotniku Franu Alenčiču. Ki se je vozil v Plišnikovem avtomobilu. Alenčič je med vožnjo drl rok skozi odprto okno kabine. Pri obeh vozilih je bila približno 70.000 din škoda. Križevčan je voznik Plišnik, ker pred nesrečanjem z drugim vozilom ni dovolj zmanjšal hitrosti.

Z DVOKOLESEM POD KONJA

V torek popoldne je vozil z vprežnim vozom Kourad Vok po Mariboru na Akšerčevu ulico, se je pripeljala na njim a kolesem Alojzija Slapsak, ki je voz hotela prehiti po desni strani. Pri tem je zavozila tik pred njo pod seboj. Voznik ni mogel takoj ustaviti, zato sta konja vlekla kolez nezdolj in nekaj metrov po cesti. Pri poškodbo je Slapsakova dobila hude v bojnišči. Križevca nezgoda sta oba nem robu ceste, namesto po levem, dveh oset vozil praved po levi strani. Kar je slaba lastnost zlasti podeželskih vozilov vprežnih vozil.

OTROK JE USTRELIL OTROKA

V stanovanju Jožeta Jevška v Ravnah v goriskem okraju so se v torek igrali otroci in starosti od 7 do 12 let. Našli so ključ omare, v kateri je bila spravljena lovska puška. Napolnili so jo z nabojem. Med igranjem je eden otrok ustrelil Slavka Madona.

ZABODEL GA JE, KER GA JE NEHOTI SUNIL

Ko sta se v nedeljo zvečer vracala domov iz kolodvorske restavracije v Stari Cerkvi v kočevskem okraju Jože Mohar in Karl Rus, so napadli trije neznaní moški, ker je Mohar enega izmed njih zadel s najprej na tla, nato ga je pa eden zabodel z nožem. Kriminalistični organi so začeli takoj poizvedovati za napadalci in jih izsledili na področju cepice in kopa las, ki so ga našli Sovec, Anton Mar in Mirko Zorko, vanju je Brega pri Kočevju. Na zaslišanju smo priznali, da so Moharja napadli samo zato, ker je enega izmed njih zadel s komicem. Zabodel pa je Moharja Janez Sovec.

Šole so se doslej posluževale šolskih in starejšinskih svetov, roditeljskih sestankov in podobno, vendar to niso bila zakonjena telesa kot so upravni odbori in delavski sveti v podjetjih, temveč le posvetovalni organi. V večini šol so odigrali sveti pravilno vlogo v razvoju in poglabljanju demokracije. Posamezni so vendarle bili nekakšna podaljšana roka proforskih oziroma učiteljskih zborov in so bolj ali manj izpolnjevali samo njihova navodila. Ta so se odražala večinoma v skrbi za dodeljevanje sredstev posameznim šolam, ne glede na potrebe ostalih svetov in splošne potrebe v šolstvu. Nekoliko je to sicer razumljivo zaradi starih šolskih poslopij, potrebnih obnove, in izmenjave dosluženege inventarja, toda kljub vsemu so si sveti prelo prizadevali, da bi postali družbeni organi, ki bi se zanimali za najvažnejša vprašanja v družbenem upravljanju šolstva. Pozabljali so, da je končni namen šole izobraževanje in vzgoja otrok. Samo zato se je moglo zgoditi, da so nekateri sveti pri materialnih stvarih šli celo tako daleč, da so podcenjevali vlogo sveta za prosveto in kulturo in MLO.

Nepoznavanje vloge šolskih svetov je bilo tudi nerazumevanje kadrovske politike, ko so posamezniki menili, da bi moral svet za kulturo in prosveto upoštevati samo njihove subjektivne želje pri dodeljevanju službenih mest. V dosedanjih razpravah o šolskih odborih so bili tudi primeri nepotrebnege strahu oziroma nerazumevanja prosvetnih delavcev, češ kako naj bi starši in drugi državljanji soodločili pri družbenem upravljanju šolstva. Vsekakor je takšno stališče ozko strokovno, torej celovito, kajti državljanji in zbor proizvajalcev pri MLO so došle v okviru možnosti še vedno dokazali razumevanje za kulturno-prosvetne potrebe. Razumljivo je, da je treba vzporedno s tem bolj kot n. pr. v Ljubljani upoštevati zaostalost v kumunali in obnovi med vojno porušeni stanovanj. Predsednik sveta tov. Ferlic je dejal, da doslej še noben predlog za izboljšanje prostorov oziroma gradnje šole ni bil odklonjen in je torej odveč strah pred nerazumevanjem, Maribor ima 72 šol in kulturnih in prosvetnih ustanov. Administrativno vodenje šol, ki še niso imele zakonjenih odborov, je oteževalo tudi delo sveta za kulturo in prosveto. Ker je moral voditi široko poverjeniško vlogo, ni mogel dovolj odigrati družbeno upravne vloge.

V obravnava o novih šolskih odborih se pridružujejo v glavnem navodil in priporočil republiškega sveta, pri čemer upoštevajo specifičnost mariborskih razmer. O tem vprašanju je razpravljajo tudi na zborih volivcev, na sestankih Socialistične zveze delovnega ljudstva in na roditeljskih sestankih. Tehnične težave, kot n. pr. kjer šola obsega mnogo zborov volivcev in po odloku le-ti volijo zastopnike staršev in druge državljane, bodo odstranili s tem, da bodo v nove šolske odbore volili člane na roditeljskih sestankih. Obenem pojasnjujejo ljudem pomen novih šolskih odborov, da bodo ti kar najbolj posvečali vso skrb izobraževanju in vzgoji šolske mladine.

MARIBOR

Svet za gospodarstvo v Mariboru je predlagal MLO, da iz kreditnega sklada za gospodarske investicije odvozi 20 milijonov din za ustanovitev oziroma obnovitev in razširitev obrtnih obratov. Ustanovitvi nameravajo osem dravnih in obrtnih obratov, med drugim filmomehanično delavstvo za optične instrumente, varilne garniture, hladilnike in podobno, v prihodnjih letih pa še obrat za krovstvo, tesarstvo in ortopedijo in delavnice za kovinotekarsko, modelno mizarstvo, optiko, dežnikarstvo, avtomehaniko in sodobno opremljeni avtošer-viz. Razen tega je svet za gospodarstvo sklenil predlagati MLO, da predpiše 16 obrtnim obratom pavšalne družbene dajatve.

MED VOŽNJO GA JE OKRADEL

Med vožnjo na vlaku iz Skopja proti Beogradu je nekdo ukradel A. A. iz Beričevega pri Ljubljani aktovko, v kateri je imel približno 97.000 din. Denar je prejel za krompir, ki ga je prodal za Kmetijsko zadruge Beričevo pri Ljubljani. Razen denarja je bil v aktovki tudi žig zadruge.

V DINAMIT JE DREZAL

Pred dnevi se je v Stajngovi v občini Drvanja v Slovenskih goricah hudo ponesrečil 31-letni Peter Farket. Drezal je v dinamitno patrono, ki je eksplodirala in mu odrgala tri prste na roki, ga poškodovala po prstu ter očesu. Srečno naključje je hotelo, da so ostali navzoči, sestrična otroka ter oče, nepoškodovani. Ponesrečenca so odpeljali v mariborsko bolnišnico. K. J.

JAVITE BREZVESTNEGA AVTOMOBILISTA

V dnevniku »Ljudska pravica« smo v četrtek na četrti strani pravičeno objavili poziv javite brezvestnega avtomobilista. Obvestilo popravljamo v toliko, da se je nesreča zgodila v ponedeljek, dne 25. oktobra in ne v torek, dne 26. oktobra, kakor je bilo priloženo.

Obiščite oskrbovance v Domu počitka v Ponikvah

V Domu počitka v Ponikvah pri Dobropolju je 135 oskrbovancev, predvsem žensk. Doma se pretežno izkloevskega in novomeškega okraja, delno pa tudi iz ostalih krajev Slovenije. Razen starejših oskrbovancev so tudi mlajši s različni telesnimi napakami. Okolnina amasa mesečno 8500 din, od tega dobi vsak oskrbovavec 300 za vsakdanje potrebe. V Domu imajo vse potrebščine in obkole št. Za večino oskrbovancev plačuje oskrbovalno ljudska oblast. Za zdravje oskrbovancev skrbi zdravnik, ki jih enkrat tedensko redno obiskuje, po potrebi pa tudi večkrat. Dom počitka ima tudi svojo ekonomijo, živino itd. Uprava Doma ima z oskrbovanci redne sestanke, kjer se pogovore o vsem, kar jih teži. Tu se tudi seznanjajo s vašnjimi dogodki, ki se dogajajo doma in po svetu. Imajo tudi radjo ter nekaj izvodov časopisov. Oskrbovanci pa zelo pogrešajo obiskov okoljskih dramskih društev, da bi jim od časa do časa kaj zaigrali ali zapeli. Tudi množične organizacije so obiskovalno bolj in se zaradi tega večkrat čustje osamljeni. Uslužbeni Doma sami priredijo vsajih krajske kulturne prireditve, ki so starim in be-težnim ljudem v veliko zadovoljstvo. Kakšne skrbi ima pa uprava Doma počitka? Naj navedemo samo glavno: neredno plačevanje oskrbovalnim s strani okrajev, primanjkuje jim dobre pitne vode. Sedaj dovajajo vodo iz potoka Rašiča, ki ni niti malo higijena. Treba je, kar bi še omenili, je slaba oprema v nekaterih oddelkih Doma.

Na Ljubnem bodo na Dan mrtvih odkrili spomenik padlim borcem

Dne 1. novembra bodo na Ljubnem ob Savinji na tamkašnjem pokopališču slovesno odkrili spomenik vsem borcem NOV in POJ, ki so na območju občine Ljubno žrtvovali svoje življenje.

Le malo je krajev na Stajerskem, ki bi za NOV toliko pomenili kot Ljubno v Zg. Savinjski dolini. Razne enote so se borile po planinah Smrekova, Tera, Kama, Travntka, po zaslekih in vaseh v Radmirju, Okonini itd. XVI. divizija se je po hribih okrog Ljubnega prebivala ekoci poslednje sovražnikove obročje in zasede. Šlandrova brigada je po bližnjih hribih izvojevala mnogo zmag, končno je polet 1944. osvobodila tudi Ljubno. Bračičeva brigada je spomladi 1945. izvojevala na planini Ter in Koneča eno največjih zmag NOV nad okupatorjem na Stajerskem.

V breževlinskih borbah z okupatorjem je izkrvavelo mnogo borcev. Njihovi grobovi so raztreseni po vsej občini. Po planinah okoli Ljubnega so grobovi padlih borcev. Dosti njihovih imen je znanih, še več je neznanih. Mnogo borcev je umrlo v bolnišnici v Podplani, kjer so tudi pokopani. Mnogo borcev tudi počiva na pokopališču v Radmirju in na Ljubnem. Med njimi je tudi narodni heroj Milka Kerinova-Pohorska Milka, ki je padla ob osvoboditvi Ljubnega leta 1944.

»Svoboda« v Bohinjski Bistrici bo razširila svoje delovanje

Sinoči je bil v Bohinjski Bistrici redni letni občni zbor DPD Svoboda. Domaž Godec, ki mu je med drugimi gosti iz okraja Radovljica prisostvoval tudi tajnik Glavnega odbora DPD Svoboda tov. Roman Albreht. Občni zbor je ocenil delo Svobode, ki je še zelo mlada, in je po 9-mesečnem obstoju napravila že ogromno delo. Največji uspeh društva je, da mu je uspelo pritegniti na svoje prireditve na tisoče ljudi v domačem in v krajih, kjer so dostavali. Številna predavanja Ljudske univerze s sodobno temo so bila zelo dobro obiskana. Svojege dela pa društvo ni omejevalo samo na center, Ljudska univerza je na primer organizirala predavanja tudi v nekaterih vaseh, kjer živi pretežno kmečko prebivalstvo. Uspeh

Dan mrtvih in mladina

Rumeno-rdečkasto in rjavo listje krasi grobove tistih, ki počivajo v tihih, temnih gozdovih. Partizanski grobovi... Milijon žrtev. Naša domovina bo 1. novembra velik grob, ob katerem bo žaloval vsakdo, ki mu je svoboda vse in ki zna ceniti kri padlih partizanov.

Kako globoko šele odjekne tak velik praznik v srcu mladine. Seveda so starši dolžni otroka notranje pripraviti na ta praznik. Ali ne bo partizanska pesem, ki bo odjeknila ob grobu talcev, čisto drugače vplivala na otoka, če bo vedel, da je v grobu mnogo trupel borcev, tudi pionirjev, ki so umrli za domovino. Dan mrtvih naj bi bil v vsaki družini velik dan, prežet s spominom na padle in umrle.

Učiteljica ima v šoli 40 učencev. Med njimi so tri partizanske sirote: Mira, Ivo in Tonček. Pred Dnevom mrtvih bi pri pouku slovensčine govorila o junaštvu in ljubezni padlih borcev do domovine. Omenila bo Mirinega, Ivanovega in Tončkovega očeta, ki so darovali življenje za svobodo. Gnila bo srca najmlajših.

Ali ne bodo otroci naslednjega dne čisto drugače pristvovali spominski slavnosti na grobovih?

Koliko lepote ima Dan mrtvih. Otrok mora vedeti, da je človekovo življenje dragoceno, toda za svobodo nikdar predrago. Praznik mora otroka notranje pretresti in vzbuditi v njem občustvo. Tako praznovanje bo otroka notranje poplemenilo. Tudi z dejanja naj otrok pokaže, da ve, kaj Dan mrtvih pomeni. Dovolimo mu, da bo sam prižgal svečke in položil šopek krizantem na grob.

Se nekaj bomo vzbudili v otroku, če bo pravilno doživel ta dan. V njem se bo nekaj močno vzdrnilo: ob občustvovanju, ob petju žalostink, ob govornih in prižiganju svečk bo mislil na krvavo, a slavno borbo partizanov in še bolj bo vzljubil domovino.

Naj ne bo doma in šole in drugih vzgojnih ustanov, kjer ne bi govorili mladini o Dnevu mrtvih. V. S.

Pred nedavnim je Zveza borcev Slovenije organizirala množični izlet v Dachau, da so se bivši interniranci poklonili spominu žrtev taborišča. Na sliki: Pogled v novi del krematorija, v katerem je zgorelo na tisoče žrtev nacističnega nasilja. Zloglasne peči so zdaj zarjavle in ugase ter vse obložene z venci in žalnimi trapezi, ki jih prinašajo na ta kraj groze svojci žrtev

Svoboda je bil tudi v povezovanju vseh slojev v svoje društvo in je ustvarilo povezavo med delavci in kmeti. Takšnja v dosedanjem delu so jih združile pri sestavljanju načrta za nadaljnje delo, ki bo predvsem v poglabljanju idejnosti in v individualnem prosvetljevanju ljudi. Povečali bodo ljudsko knjižnico in organizirali izposojanje knjig tudi po oddaljenejših vaseh. Ljudska univerza pa bo razen številnih predavanj iz znanosti, tehnike in gospodarstva, organizirala tudi večerne dolavke šole.

Tudi v Kostrivnici bodo kmalu imeli vodovod in elektriko

V Kostrivnici, občina Rogaska Slatina, se je enkrat zaradi neurejenih razmer s pitno vodo, že pojavil tifus. Nalezljivo in nevarno bolezen so kmalu zatrli, vendar zastran talne vode, ki se ponekod meša z gnojnico, ni kazalo drugače, kakor lotiti se perečega vprašanja pri njegovem korenu. Zdravo pitno vodo je mogoče dobiti v tem okraju edino z zajezitvijo večjege izvira, od tod pa speljati v vas vodovod. Za to so se tudi vaščani odločili in pri tem jim je priskočil na pomoč Okrajni odbor za izboljšanje razmer. Za vodovod, ki so ga letos začeli graditi, je Glavni odbor RK Slovenije prispeval 150.000 dinarjev in betonsko železo za rezervoar, Okrajni odbor RK v Celju pa 4500 kg cementa in vodovodne cevi. Razen strokovne pomoči, ki jo bo dalo podjetje Plinarna vodovod iz Celja, opravljajo domačini vsa dela prostovoljno. Na zboru volivcev, ki so ga imeli v nedeljo, so sklenili, da jim bo do Dneva republike v vasi zasvetila električna luč, prav tako pa bodo do takrat opravili glavna dela na novem vodovodu. K.

Sprehod po Mariboru

AVTOBUSNI PROMET ZADOVOLJUJE POTREB

Po Mariboru ni mogoče hoditi peš z enega konca mesta na drugega, ker bi izgubili preveč časa. Ker v Mariboru ni tramvaja, prevažajo ljudi le avtobusi podjetja »Avtobusni promet«. Z avtobusi bi bili v Mariboru kar zadovoljni, če bi jih bilo več — to se pravi dovolj — in če ne bi bili tako stari, kar ovira reden promet. Sedaj pa imajo z njimi mnoge nevesočnosti. Kolikor bolj se gospodarstvo v mestu razvija, toliko bolj pereče postaja vprašanje prometnih sredstev.

Na področju Maribora prevozi avtobusi v enem letu približno 300.000 kilometrov in pri tem prepelejo približno poldrug milijon potnikov. Za pet ali šest glavnih prog bi potrebovali 17 avtobusov, ki bi imeli vsak prostora za 60 do 70 potnikov. Sedaj jih imajo premalo in večina jih je že odslužila, saj so stari nad 10 let. Podjetje »Avtobusni promet« pa samo ne more nabaviti dovolj novih, ker so za njihova razpoložljiva sredstva predragi. Zato bo možno nabaviti nove avtobuse le, če se bodo povenili ali pa s pomočjo ljudskega odbora.

VOLIVCI RAZPRAVLJAJO O PRIORITETNEM REDU INVESTICIJ

Mestni ljudski odbor je predlagal, naj bi na sedanjih zborih volivcev — ki so jih v nekaterih volilnih enotah že sklicali, v drugih jih bodo pa prihodnje dni — razpravljali o investicijah in predlagali prioriteten red potrebnih gradenj. Da bi se volivci lažje seznanili s potrebami vsega mesta in to tudi upoštevali, je MLO naredil seznam potrebnih del. Volivci, ki so na nekaterih zborih o tem že

Požgana Solčava oktobra 1944

BERITE IN NAROČAJTE LJUDSKO PRAVICO!

KULTURNI OBZORNIK

Ugo Betti v celjskem gledališču

»Zločin na Kozjem otoku« — druga premiera v letošnji sezoni

Informacija o avtorju in delu: Od Ibsena, Maeterlincka, Cehova preko Pirandella do Anouilha, Fryja in Millerja, od vrste še mnogih velikih in manjših imen gre pot svetovne dramatike, ki jo po navadi označujemo z »dramo«. Naj bo kakorkoli: v dramatikah s to oznako je v sodobni Italiji brez dvoma eno najzlahtnejše zvenecih imen poleg Pirandella ime Uga Bettija, žal, ne po pameti, še manj po pravici, pre malo znano.

Betti je umrl lani, rodil pa se je pred nekaj več kot šestdesetimi leti. Bil je jurist — to je pomemben podatek za njegova dela. Pisal je takorekoč vse življenje, ki je bilo burno in raznobarno, popularne ni postal. Pesmi, drame, feljtone, kritike — vse pač, kar počno pisarja večer ljudje. A bil je slej ko prej rojen, nadarjen, globokoumen dramatik z lirčno dušo in znanstveno strašno željo po razkritju resnice, ki se imenuje Človek. Življenje in ljudje so ga v drugi vrsti zanimali po svoji »fabulativni strani, ostal pa je zmeraj pred komplicirano preprostostjo notranjega življenja in notranjega človeka. Da bi »notranje« pokazal, razkril, da bi »tamiziral« človeško psihoe, je fabule konstruiral, tiral življenjsko situacijo v nerealne in nerealistične, a življenjsko odločilne in odločujoče alternative ter simbolično »razdejal« človekovo duševnost, da bi jo potem v simboličnih oblikah strnil in nadvednotil.

Tako tudi v »Kozjem otoku«; tri žene žive na samotnem otoku, same in zapuščene. Mednje pride mladec. Začne se usodna afera v kateri imajo odločilno usodo prvobitni nagoni. Da bi pokazal človeka z najbolj človeške plati, je Betti namenoma odtrgal svoje ljudi od vsakdanjega življenjskega vrveža. Nj bil banalen, le idilično kopreno nekega umišljenega življenja je snel. Komu? Vsakomur in nikomur.

Celjsko Mestno gledališče je v lanskoli sezoni nesporno opravičilo svoj eksistenčni raison. In ne samo to! S kvalitetnim uprizorjenjem del, ki ne le živo zaživejajo sodobno življenjsko problematiko, marveč plemenitijo, bogate in dvigajo v vseh pogledih gledališke obiskovalce, je postal celjski teater najbolj živo zrcalo sodobnega življenja. Vsi tisti glasovi, ki natočujejo gledališče novo zapadno, idejno tujo miselnost, se pač nesrečno vključujejo v vrsto onih, ki ne dojemajo ali ne morejo doumeti ne vloge sodobnega gledališča, niti težnj njegovega obiskovalca. Brez dvoma je res, da obiskovalcu, ki prvič prestopa prag Talijnega hrama, ne bo na mah jasnina vsa miselnost katekolske dobre drame. Da pa bo že splošno del iz gledališča bolj bogat, četudi z nekaterimi ne povsem razjasnjanimi pojmi, to je resnica, stara že tisoč let. Težnja in zahteva: delati tako kot dela celjsko gledališče, pomeni, objuati nekam sino pripovedi o Krpanovi kobili. Ij še v naprej po stezi, ki jo je gledališče premerilo doslej, pomenj vzgajati, bogatiti našega,

da, socialističnega gledališkega obiskovalca.

Po tem, zdj se mi, na moč aktualnem ekskurzu, nekaj misli o uprizoritvi Bettijeve drame.

Za razliko od večine inozemskih teatrov, ki so »Kozji otok« postavili na oklenjeno prizorišče, v interier, sta se režiser Branko Gombač in scenograf Marjan Pliberšek odločila za drugačno pot: celjska uprizoritev se namreč dogaja na »prostosti, na »širjavi, na prostoru, ki ga napolnjujejo le najnujnejši, problematski in vsebinsko ustrezni scenski elementi. Pliberškova likovno skrbna zamisel je pazljivo realizirana tudi s tehnične plati.

Uvodoma sem omenil te misli o scenografiji zavoljo tega, ker so v posebni, vsajski, dramaturški in režijski zasnovani povezavi s celjsko interpretacijo Bettijevega teksta. Gre namreč za to, da Bettijeva drama po nekem internem,

pred sodiščem, je imel tudi tokrat srečno izbrano, zlasti psihološko zanimivo snov, ki v veliki meri notranjo in zunanjo dramatičnost že sama ponuja. Le da gre pri Bettiju za usodo bolj zamotanah človeških protislovij, za ljudi, ki so domala vsi življenjsko dozoreli. Ti ljudje — čeravno na videz razkrivajo zgolj svojo nagonsko čutnost — niso grobi in ne enodimenzionalni, marveč topli, dobri, nekonvencionalni, neizumetničeni, človeški. Zamotane odnose med temi zamotanimi ljudmi je režiser razmeroma močno, dovolj polnočutno, a idejno pre malo nazorno, jasno izoblikoval. Kar zadeva obrtne, zlasti mizanscenske lastnosti režije, je Gombač s sprostivijo in razgibanostjo obvladoval prostor v večji meri kot pri »Mladosti«.

Igralski del uprizoritve je bil vseskozi na dostojni višini. Zlasti kaže podčrtati ansambelsko vi-

Remigij Bratož razstavlja

Jutri, v nedeljo bo odprl v Mariboru razstavo slik in karikaturnih znani mariborski karikaturnist Remigij Bratož. Na sliki: Remigij Bratož: Miln na Muri

miljejskem in razpoložnjem vzdušju ponajbolj ustreza tipu ibsenke drame. Le-ta pa terja specifično, idejno pomenljivo, »zaprt« prizorišče, ki je v tem primeru nad vse pomemben kreativen faktor. Režiser Gombač pa je brzkone namenoma hotel to soustvarjalno »podporo« črtati ter je vso psihološko »atomizirano«, idejno, moralno in vsebinsko problematiko dal v roke igralcem in sebi. To »gledališko« pojmovanje in njega odnska realizacija sta sicer obrodili zanimiv sad: v ospredje je bil postavljen igralec-lik-človek, vzvijajoč se v raznolikih krčih notranjih protislovij, tenko namsirane psihologije in situacij, Bettijeva dramaturška kreacija posebnega vzdušja pa je bila ohlapno prisotna šele v drugem planu. Kolikor je tedaj režiserjeva težnja po ospredivitvi in psihološkem sredotežju na akterju pomembna in svetla, toliko je pre malo intenzivna vez, tako rekoč disharmonija z bettijevskim vzdušjem, slabost režiserjevega koncepta.

Gombač, ki je v lanskoli seziji uspel s Tiemeyerjevo »Mladostjo

Razstava jugoslovanske gledališke umetnosti v ZDA

V ZDA so poslali razstavo o jugoslovanski gledališki umetnosti, ki jo bodo 1. decembra odprli v gledališkem muzeju pri kolumbijski univerzi. Na razstavi bo prikazan zgodovinski razvoj gledališke umetnosti pri nas, zlasti po vojni. Potem bodo razstavo prenesli tudi v druge kraje ZDA.

granost in homogenost. Po zaslugi vseh nastopajočih (Mare Cernetove, Mine Jerajev, Marije Goršiče, Janca Škofa in Avgusta Sedeja) so Bettijevi junaki dobili pretresljive človeške podo-

Celjska publika, kateri se je — tako je videti — gledališče močno priljubilo, je uprizoritev spremljala z pozornostjo in zlasti spričo zanimive problematike Bettijeve drame uspeh izvajalcev prisrčno sprejela.

Vasja Predan

Priznanje zbiralcem

Inštitut za slovensko narodopisje pri SAZU se želi spomniti tistih svojih sodelavcev, ki so se doslej odzvali njegovim vprašnicam pri zbiranju slovenskih otroških iger, otroških pesmi in opisov igrac.

Odziv osnovnih šol je bil in je sicer še dokaj šibak, zato pa je Inštitut tem bolj hvaležen tistim učiteljicam in učiteljem, ki so doslej poslali kaj gradiva. To so bili (po vrstnem redu prispevja, v oklepaju ime učitelja (-ice) od 1953 dalje do letošnjega oktobra:

Vuhred (vse učitelstvo), Zavreč (pionirski zapis), Poleničnik (za Ivanca in Prkurnjara: Ivana Čič, Senčur pri Kranju (prva pošiljka: Filip Jevševar; druga pošiljka: Jože Vari), Velika Nedelja (Vlado Klimentič; hkrati nekaj istrskega gradiva: Julijana Tovstovršnik, Sv. Križ nad Jelenicami (različno ljudsko blago: Julijana Pister), Letuš (zapis pionirjev), Vinska gora (nekaj ljudskih pesmi: Jožica Erjavce), Smarjno pri Litli (Grajena Gruden), Mozil (Ivana Bartol), Gornje Jezero pri Starem trgu (Danica Tomičič), Velesovo (Jože Virnik), Dornova pri Ptuj (prva pošiljka: Terezija Gojkošek, Lucija Dobrešek, Marjana Kotnik, Vilma Vrtič, Nuša Kržan; druga pošiljka: pionirji odreda Franca Krambergerja), Škofja Loka (izštevavnice in razno ljudsko blago: Anica Škuki, Hudažna (Brigita Avuštin), Lancovo različno ljudsko blago: Julijana Pister). — V letu 1954: Cerklje ob Krki (Marja Golmajer, Boža Kavčič, Marica Dejak), Skorno (Viljem Zorn), Tezno (prva pošiljka: Fina Ilc; druga pošiljka: Nina Goranski, Zmaga Jerovšek), Smihel pri Novem mestu (Lucija Budna), Celje I (Tekla Oberstar, J. Švešič), Smarje pri Ljubljani (Cvetka Jurčič, Jožica Jagodič), Grajena pri Ptuj, Cerklje na Gorenjskem (Niko Slapar in nekaj pionirjev), Sentlorenca na Dolenjskem (vse učitelstvo), Kočevlje (zapis pionirjev), Aldovščina (Marja Kerkoč), Bodonci (Janez Kočar in nekaj pionirjev), Vadarec (Zoltan Har), Sotražica (Angela Vrtičnik), Bled (Ljudmila Burja).

Niže gimnazije zbirajo gradivo šele ob koncu minuloga šolskega leta, pa so pokazale izredno zanimanje. Dosele so se odzvale (po vrstnem redu prispevja, v oklepaju ime predavateljca):

Herpelje (pesem z melodijo: Ana Zupan), Bovec (zapis dijakov), IX. gimnazija Ljubljana-Vič (zapis dijakov), Sotražica (zapis dijakov), Predvor (Ivo Zorman — zapis dijakov), Litija (zapis dijakov), Zuzemberk (Marja Korbar), Vrhnika (Stane Volk), Murska Sobota (zapis dijakinje Valpotic Silve), Cirkulane (Janez Puciko), Rogaska Slatina (dve pošiljki: Rudolf Godič), Šoštanj (zapis dijakov), Dobrovo pri Gorici (zapis dijakov), Zirovnica (Ivan Dočič), Vinica pri Cрномlju (Zofija Vrhovec), Sentjerne na Dolenjskem (zapis dijakov), Bled (Rudolf Miculinič), Sempeter pri Gorici (dr. Jelenič Zdravko; gradivo za Vrtojbo: Kazimir Savinji).

Končno sporoča Inštitut za slovensko narodopisje, da akcija za zbiranje otroških iger nikakor ni končana. Inštitut za slov. narodopisje pri SAZU, Ljubljana, Novi trg 4.

SPORT IN TELESNA VZGOJA

SVETOVNO KOŠARKARSKO PRVENSTVO

Urugvajski ravočaradi

Rio de Janeiro, 29. okt. S tekmo med reprezentancama Jugoslavije in Kaira se bo nocoj začelo na drugem svetovnem prvenstvu v Rio de Janeiru tekmovalje tolažine skupine V. Te skupine se Jugoslavija, Peru, Paragvaj in Čile borijo za razvstitev od devetega do dvanajstega mesta. Tekme se bodo začele ob 20.30 po Greenwichu.

Po razporedu se danes pomerijo: Jugoslavija—Peru, v ponedeljek Čile—Paragvaj, v sredo Jugoslavija—Paragvaj, v četrtek Peru—Čile itd. V finalni skupini so bili sinoči doseženi naslednji rezultati: ZDA—Francija 70:49 (32:21), Brazilija—Izrael 68:46 (31:21), Kanada—Urugvaj 67:66 (29:35).

Danes se bodo pomerili: Filipini—Kitajca, Brazilija—Kanada, ZDA—Urugvaj.

TEKMOVANJE ZA POKAL »LJUDSKE PRAVICE«

Tek čez drn in strn v Medvodah

V okviru tekmovalj za pokal »Ljudske pravice« je telesnozgojno društvo Partizan iz Medvod pripravilo svoj jesenski cross, ki se ga je danstvo množično udeležilo. V vseh disciplinah je nastopilo več kot 150 tekmovalcev. Najboljša borba je bila v skupini mladincev, kjer je nadarjeni Škvarča v krasnem finišu zmagal. Po tekmovalju so prvoplasirani prejeli diplome.

Najboljši v posameznih skupinah so se zvrstili takole: moški pomladec: 1. Zupanec Mišo, 2. Bregar Don, 3. Banič Ivan; ženski pomladec: 1. Hafner Marita, 2. Jaro Jožica, 3. Arandjelović Julka.

JUTRI POPOLNO KOLO ZVEZNE LIGE

Naizanimivejša tekma bo spet v Splitu

V nedeljo bo po daljšem času odigrano popolno kolo I. in II. zvezne nogometne lige. Naizanimivejša bo tekma v Splitu med BSK in Hajdukom, saj sta to močvi, ki najbolj ogrožata Dinamo. Beograjski »splat« in »Hajduki« so odigrali doslej 16 tekem. Splitčani so zmagali desetkrat, pet tekem so izgubili, eno pa igrali neodločeno.

Partizan : Proleter 2:2 (2:0)

V četrtek je bila v Beogradu zaostala tekma IV. kola zvezne lige med Partizanom in Proleterjem. V prvem polčasu so imeli Beogražani več od igre, kar se vidi tudi iz rezultata 2:0, medtem ko so po odmoru popustili, tako da so gostje iz Osjeka izenačili in osvojili dragoceno točko.

Jutri Zenica : Odred

V nedeljo, 31. oktobra bo na stadionu Odreda prvenstvena nogometna tekma II. zvezne lige Zenica in Odred. Pričetek tekme je določen na 14.30. V predtekmi ob 12.45 se srečata v prvenstveni tekmi moštvi Svobode in Odreda B. Vstopnina običajna. Predprodaja vstopnic v društveni pisarni na stadionu in v soboto popoldne in nedeljo popoldne tudi pred Veleblagovnica NA-MA pri pošti.

Pričetek prvenstvene nogometne tekme Krim : Korotan bo ob 10 na igrišču Krima. Predtekma Krim B in Usnjar bo ob 8.30.

VESTI IN DOGODKI

Zmaga odbojkarjev Partizana v Carigradu

Carigrad, 29. okt. Odbojkarji »Partizana« so sinoči premagali moštvo »Galata Saraj« z rezultatom 3:1. Ženska ekipa Zelezničarja pa je premagala žensko ekipo »Galata Saraj« v dveh setih.

Nov rekord Lorgerja

Na atletskem mitingu Kladijara je Stanko Lorger dosegel nov rekord v teku na 200 m z zaprekami s časom 24.7.

Richards še vedno zmaga

Olimpijski zmagovalci v skoku s palico, ki je prav sedaj na turneji po svetu, se je na Ceylonu udeležil nacionalnega prvenstva in si v dveh dneh priboril nič manj in nič več kot 6 rekordov.

V svoji posebni disciplini — v skoku s palico je zmagal z rezultatom 457 cm. Ostali rezultati: daljina: 696 cm; kroglja: 13.23 m; disk: 49.26; koplje: 56.61; 110 m ovire: 15.9.

PRED SVETOVNI PRVENSTVOM V STRELJANJU

Prijavljenih je 31 držav

Caracas (Venezuela), 29. okt. (AFP). Dvajset dni pred začetkom letošnjega svetovnega prvenstva v streljanju, ki bo v glavnem mestu Venezuele — Caracasu, je novo strelišče, ki sodi med najmodernejša na svetu, že pripravljeno, da sprejme športnike 31 držav. Naprave za vse vrste streljanja so gotove; švicarski strokovnjaki, ki so jih gradili, so strelišče že preizkusili.

Končane so tudi priprave za nastavitve strelcev v mestu in njih razvrstitve na strelišču. Zgradili so

Organizatorja olimpiade 1960 iščejo

Novo restavracijo, ki sprejme lahko 600 oseb, in 20 paviljonov z vsem komfortom, ki ga bodo imeli strelci med odmorom. Na prvenstvu slovenski nastopili v 19 disciplinah. Slovenski začetek prvenstva bo 14. nov. so bo predsednik republike bo pred oddajo častni strel. Tekmovalje bo se začelo ob 29. novembra. Prijavitelji so naslednje države: Nemčija, Argentina, Avstrija, Brazilija, Kanada, Kolumbija, Kuba, Kuomintangska Kitajca, Ekvadorska, Salvador, Egipt, ZDA, Ekvadorska, Filipini, Finska, Francija, Anglija, Italija, Japonska, Mehika, Mogošci, Peru, Norveška, Romunija, Švedska, Svirija, ZSSR, Urugvaj, Venezuela in Jugoslavija.

Kot kandidata omenjajo v olimpijskem mednarodnem komiteju Lusanne, Rim, Moskva, Budimpešta, Bruselj in Los Angeles.

Ne glede na to, kdo bo priredil XVII. olimpiado, ni mogoče pričeti mednarodni olimpijskem komiteju, da ni pravočasno poskrbel za organizatorja.

Visok poraz izraelskih nogometašev v Angliji

Woolverhampton, 29. okt. (AFP). Anglijski nogometni prvak »Woolverhampton Wanderers« je sinoči premagal izraelsko nogometno moštvo »Makabi« iz Tel Aviva z rezultatom 10:0 (4:0).

MEDNARODNI ŠAHOVSKI TURNIR V BEOGRADU

V sedmem kolu — nezadovoljni gledalci

Stevilni gledalci so predinočnim nezadovoljni zapustili dvorano, v kateri je bilo odigrano VII. kolo beograjskega jubilejnega mednarodnega turnirja. Prišli so, da bi videli trd boj, toda v precejšnjem številu partij so videli le hitro sklepanje remijev ob polnih deskah figur. Vendar so bile izjeme, n. pr. v partijah Bronstein—Czerniak, dr. Nedeljković—Petrosian, Ivkov—Porecca. Vsekokor je bilo deset remijev v enem kolu veliko, tako za gledalce, kakor za organizatorje.

V dosedanjih sedmih kolu se je 37 partij končalo z zmago, 33 pa z remijem. Razmerje med zmagami in remiji je bilo v prvem kolu 5:5, v drugem in tretjem 6:4, v četrtem in petem 7:3, v šestem 5:5 in v sedmem 1:9.

KOLO REMIJEV V BEOGRADU. Matanović in Gilgorič sta se že v dvajseti potezi sporazumela za remi.

MOSTVENI TURNIR II. ZVEZNE LIGE

Sarajev in Železničar - člana I. zvezne lige

Maribor, 29. okt. — Včeraj je bilo v Mariboru končano mostveno prvenstvo II. zvezne lige. Udeleženci so se zvrstili takole: Sarajevski šahovski klub 31, Zelezničar (Mrb.) 29, Novosadeški šahovski klub 25.5, Kurjaček (Pančev) 23.5, Ljubljanski šahovski klub 22, Student (Skoplje) 20 in Zagrebški šahovski klub 17 točk. Po poročilih sta se v I. zvezno ligo uvrstila Sarajevski šahovski klub in Zelezničar iz Maribora.

Trifunović je kot črni že v trinajsti potezi ponudil Joppenu remi, kar je slednji sprejel. Prav tako je Pir v osemnajsti potezi sprejel od Pilnika ponujeni remi. Ivkov in Porecca sta tudi remizirala, čeprav je bil Ivkov že v izgubljenem položaju, česar pa njegov nasprotnik ni znal izkoristiti. Barca in Karaklačić sta po izmenjavi figur v 25. potezi sklenila remi. Petrosian in Nedeljković sta remizirala v 28. potezi. Milid in Rabar sta kmalu po otvoritvi (18. potezi) delila točko. Wade in Nievergelt sta se v 37. potezi sporazumela za remi. Tudi Czerniak in Bronstein sta po izmenjavi materiala v 31. potezi remizirala. Djurašević je tik pred prekinitvijo kapituliral v izgubljenem položaju z Janoševićem.

V VI. kolu mednarodnega šahovskega turnirja so bili doseženi naslednji rezultati: Nievergelt—Pirc 0:1, Pilnik—Janošević 1:0, Djurašević—

octor, prav lepo uspela, za kar so dobili organizatorji priznanje tudi na zaključnem večeru, ko je kapetan novosadskega moštva v imenu sodelujočih izrekel priznanje prireditelju. Predstavniki sodelujočih moštev so v spominu prejeli albume s slikami Maribora.

Rezultati VII. kola so bili tle: Kurjaček : Student 4.5:3.5, Zelezničar : Novi Sad 4:4, Zagreb : Sarajev 3:3.

V tekmovalju žensk, ki so igrali izven konkurence, so prvo mesto zasede igralke Pančeva z 10.5 točke pred Ljubljano 9.5, Novim Sadom 8.5, Zelezničarjem 7 in Zagrebom 4.5.

Bronstein remi, Czerniak—Joppen 1:0, Gilgorič—Ivkov remi, Porecca—Milid remi, Rabar—Nedeljković remi, Petrosian—Barca remi, Karaklačić—Wade 1:0, Trifunović—Matanović 1:0.

Janošević

Vrstni red po VII. kolu je naslednji: Bronstein in Petrosian 4.5, Barca 4.5, Matanović, Trifunović in Gilgorič 4.5, Rabar in Karaklačić 4, Ivkov, Janošević in Pilnik 3.5, Czerniak, Milid in Pir 3, Janošević, Djurašević 2.5, Porecca in Nedeljković 2.5, Wade in Nievergelt 2 točki.

DNEVNE NOVICE

Uprava za ceste LRS sporoča: Cesti Logatec-Kalce-Idrija in Logatec-Kalce-Col bosta odprti za promet dne 30. oktobra 1954 od 12 dalje. Cesta Kalce-Planina ostane do nadaljnjega še zaprta za ves promet. Na odsekih cest, kjer bo promet vzpostavljen, se še vršijo gradbena dela, zato opozarjamo vozače na previdno in počasno vožnjo.

Odbor Društva zoohigijenskih delavcev Slovenije obvešča članstvo, da bodo na strokovnem sestanku v petek, 5. novembra ob 20 v CHZ (Trubarjeva 2) predavanja članov, ki so bili v inozemstvu. V soboto, dne 6. novembra bo v prostorih Zobotehnične kredite šole ob pol 8 vodil tov. Pečenko seminar parciarne prodaje za zobotehnične in terapevte. Ob 9 uri nadaljuje doc. dr. Logar ciklus predavanj iz konzerviranja zobovrstva, doc. dr. Pačič pa prične ciklus iz fizike protetične s predavanjem o vplivu protetičnih materialov na živa tkiva.

GLEDALIŠČA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

DRAMA
Sobota, 30. oktobra ob 20: Irwin Shaw: »Dobri ljudje«. Abonma H. Nedelja, 31. oktobra ob 20: Irwin Shaw: »Dobri ljudje«. Izven in za podeljele.

KINO
PARTIZAN: Amer. film: »Beneški tat«.
UDARNIK: Ameriški barvni film: »V vrtincu«.

OPERA
Sobota, 30. oktobra ob 19.30: Hristič: »Ohridska legenda«. Izven in za podeljele. Znižane cene od 150 din navzdol.

Nedelja, 31. oktobra ob 19.30: Puccini: »Madame Butterfly«. Izven in za podeljele.

Ponedeljek, 1. novembra: Zaprtlo.
Torek, 2. novembra ob 19.30: Hristič: »Ohridska legenda«. Abonma H.

Zaradi ponovitve koncerta Slov. filharmonije odpade v Operi za danes zvečer napovedana predstava za abonente reča E. — Balet »Ohridska legenda« bo uprizarjen danes popoldne ob 15.30 izven abonmaja po znižanih cenah od 150 din navzdol. — Red E bo imel predstave »Ohridska legenda« v torek, dne 2. novembra 1954.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaža
Sobota, 30. oktobra ob 20: Christopher Fry: »Gospa ne bo zgorela«. Izv. (Thomas — Trefalt Frank).

Nedelja, 31. oktobra ob 15: Christopher Fry: »Gospa ne bo zgorela«. Izv. Popoldnanska predstava. — (Thomas — Tiran Jože).

ob 20: Mira Mihelič: »Zlati oktober«. Izven.

PERION za fine tkanine

Moški pevski zbori! Opozorjamo na zbirko pesni skladatelja Matije Tomca: Slovenske narodne pesmi za moški zbor, ki je izšla v založbi Ljudske prosvete Slovenije. Vsebuje 12 najprej objavljenih narodnih pesni v lahkih in hvaljenjskih priredbah, napisanih za sloveči Slovenski ožet. Zbirka se nanaša pri »Ljudskem odru«, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7. Cena izvodu 120 din.

Pri Mestni hranilnici Ljubljani sta bili izrebrani štev. 202.146 in 223.946. Lastnika hranilnih knjižic naj se zgledajo pri Mestni hranilnici Ljubljani zaradi pripisa izrebrane vloge.

Obveščamo vse poslovne znanee in investitorje, da se je na podlagi odločbe G — 1948 MLO Ljubljana preimenovalo Remontno gradbo, podjetje, Ljubljana, Moste — v Grbeno podjetje »Graditelj«, Ljubljana, Smartniška 64 b, telefon 31-077. — Upravni odbor.

Poročili so se v Ljubljani: Jerjavčeva Jože Lebar in gosp. pom. Neta Štrc, študent Anton Pravit in pletilka Ivana Tekavec, čevlarski pomočnik Janez Zatelet in šivilja Anca Lenčič, kovač Andrej Volončec in delavka Ota Račič, čevlarski pomočnik Pavel Kleindinst in tovararica delavka Marija Mili, uslužbenka Dragotin Lipičec in gosp. Anca Znidar, mizarski pomočnik Jože Korošček in delavka Marija Jarc, mizar Franc Jermakar in delavka Frančiška Jeršin, delavec Alojzij Zupančič in delavka Marija Brezovar, varilec Javrištica, delavec posestnika Matilda in delavka Justina Klader, študent Harab in avtoelektričar Peter Rainpar Jožef Podberšek in tiskar, vialta Marija Rode, mizar Stane Tofant in delavka Kristina Cerin, delavec Rudolf Zidar in delavka Ljudmila Amalija Merlak, natakar Raimund Mlačnik in natarikarica Marija Rus, električar Jožep Kramar in šivilja Zora Slavčič, študent Jožef Koren in uslužbenka Otilija Anželica, Ana Stanovnik, klepar Franc Kukovič in kuhar, Julijana Grm, mizarski pomočnik Janez Kavbar in del. Marija Zreznica Marija Turk, brivec Jožef Vovk in trg. pomoč. Ana Sušnik, Jela Groden, pleskar Marjan Komavil ležnikarica Leopolda Dovan, Zepora Jozeta Lindič, pek Ivan Iliaš in gos. Savo Gagič in šivilja Marija Lisac, medic. mojster Julijan Zadnikar in Vincencij Oveč in šivilja Anžela Zdenka Anžela Zupančič in keramič. Manjca, mesar Abotzlj Gačnik in delavka in knjižničarka, gos. Zdravko Aidič delavec Ferdinand Vladimir Pogačnik, Frančiška Peterka ključavničar Jostan Perič in gosp. pomoč. Marija Studentica študent Vladimir Akčić in študentica Dragica Jordan.

JELA specialna sol za kopanje ne sme manjkati v nobeni kopeli. JELA rofen si po uporabi JELA kopalec.

Stadilnik, očiščen s KROMOVIM PRASKOM, je kakor poliran. Tudi ne rjav tako hitro, ti prihrani delo, zato zahtevaj KROMOV PRASKO.

Gnitje krompirja preprečuje KROSNAN. Za 1 kg KROSNANA konservirva 300 kg krompirja. Dobi se v drogerijah, semenarnah in zadrugah.

KONCERTI

Ponovitev simfoničnega koncerta ob 20.15. Dirigent Džura Jakšič, izn. Bogarada, solist Anton Soler iz Buenos Airesa. Koncert je namenjen moški dobri vstopnici za prvo izvedbo, članom sindikatov in studentom, ki imajo 50% popusta.

Pri izvrševanju službene dolžnosti se je smrtno po nesreči tovariš

JOZE PERČIČ

zavirač postaje Ljubljana in član delavskega sveta

Pogreb bo v soboto, 30. okt. ob 15.30 iz hiše žalosti na pokopališču v Polju.

Kolektiv postaje Ljubljana.

ZAHVALA

Ob izgubi ljubelega moža in očeta se iskreno zahvaljujem vsem, ki so mi pomagali pri žalosti in mi ob sebi. Zahvala zdravniku in strožnemu kolektivu za ves trud, delovnemu telju za cvetje in naklonenost. Zvezi komunistov in Zvezi borcev ter šolskim pevcom.

Zalužna žena z družino Katič.

PERION za volno

Ponedeljek, 1. novembra ob 20: Ivan Cankar-Dr. F. Smerdu: »Martin Kačur«. Izven.

SENTJAKOBKO GLEDALIŠČE

Ljubljana, Mestni dom
Sobota, 30. oktobra ob 20: Spicar-Piši: »Naj bo stara al' pa mlada«, spevoigra.

Nedelja, 31. oktobra ob 18: Spicar-Piši: »Naj bo stara al' pa mlada«, spevoigra, večerna predstava.

Ker tudi pri zadnjih uprizaritvah te spevoigre mnogo obiskovalcev ni dobilo več vstopnic, jih kupite že v predprodaji v Mestnem domu. Rezerviranje na tel. št. 30-980. Prihodnji teden bo premiera Žilzove ljudske igre »Miklova Zala«.

PERION za svilo, nylon, perlon

VESTI IZ TRBOVELJ

Zdravniško dežurno službo ima od sobote ob 14. uri v nedeljo in ponedeljek primarij dr. Virgil Kranjčič v splošni bolnišnici.

Kino »Svoboda-Centers« predvaja od sobote do ponedeljka ameriški film: »Zig preteklosti«.

Kino »Svoboda II« predvaja od sobote do ponedeljka jugoslovanski film: »Daleč je sonce«. — V nedeljo ob 10 isti film za mladino po znižanih cenah.

Kino »Svoboda-Zasavje« predvaja od sobote do ponedeljka amer. film: »Kapitan Kidd«.

Potujoči kino »Ljudske prosvete« predvaja ameriški film: »Male listce« v soboto ob 17 v Zidanem mostu, ob 20 v Lokri pri Zid. mostu; v nedeljo ob 11 v Podkumu, ob 15 na Dolah pri Litiji, ob 19 v Jagnjenici; v torek ob 18 na Izlakah, ob 20 v Milinskih.

DROBNI OGLASI

OBVEŠČAMO svoje padli borcev in žrtve fašističnega terorja ter ostalo prebivalstvo mesta Maribora in okolica, da bo dne 1. novembra ob 10 dopoldne komemoracija pred spomenikom talcev v Ulci talcev s polaganjem vencev. Isti dan ob 15 bo komemoracija na poboškem pokopališču — Okrajni odbor ZH NOV — Maribor, M 401

MOSKA ROČNA URA je bila najdena ob priliki proslave prve konferenec aktivistk na Stjaku 6. jun. 1954. Lastnik ure naj se zgleda v tajništvo za notranje zadeve Sežana, kjer je ura shranjena.

KOVINSKO STRUŽNICO, polavtomat, z Norton ležajem, ca. 15 do 800 obratov, stružna dolžina 1500 mm, glavni vretenjak z luknjo, na električni pogon 380 V, kupi Pivovarna Union, Ljubljana. 3640

MESTO DIREKTORJA Zadrudne mlekarnice v Novem mestu razpisuje Okrajna zadrudna zveza Novo mesto. Pogoj: Ing. agronomije s petletno prakso ali mlekarski strokovnjak z najmanj desetletno mlekarsko in komercialno prakso.

Plača po dogovoru. Nastop službe takoj. Stanovanje v gradnji. Ponudbe z življenjepisom in navedbo dosedanjega službovanja poslati do 30. novembra 1954 na naslov OZZ, uprava Novo mesto. N 55

CELJSKE VESTI

Poročili so se v Celju: Jovan Vukovič in Gabrijela Godune, Milan Pleterški in Stanislava Frank, Alojz Kelbič in Marija Križnik, Rado-Pavel Jenko in Marija Mravljak, Konrad Zupan in Stanislava Zupan, Frančišek Regoršek in Marija Zavešek, Jožef Konkolčič in Marija Pec, Siro Cah in Rozalija Skrubelj, Jože Pungaršek in Marija Zupančič, Ciril Cesar in Olga Podrennik, Frančišek Rožič in Ivana Ule.

Umrlj so v Celju: Franc Kopušar, 50 let; Rado Jelovšek, 29 let; Alojz Lepenar, 54 let; Ivan Jazbinšek, 71 let; Franc Smodič, 29 let; Alojz Terbovc, 78 let; Vincenc Kordič, 64 let.

V celjskem okoliškem okraju so se poročili: Franc Sopotnik in Viktorija Prisan, Janez Bel in Frančiška Kovarčič; Martin Padežnik in Helena Dobrotinšek, Rudolf Jurjašević in Danica Ritonja, Konrad Kidrič in Matilda Mešiček, Franc Domanjko in Leopoldina Peček, Anton Cebular in Marija Seligo, Avguštin Matej in Ana Grobin, Stanislav Kitek in Magdalena Kuzman.

V celjskem okoliškem okraju so umrli: Ivan Golč, 85 let; Marija Golč, 72 let; Janez Zveršek, 72 let; Marija Vrečko, 90 let; Leopold Klančnik, 64 let; Maks Frim, 63 let; Frančiška Vizjak, 87 let; Ivan Coper, 1 mes.

VESTI Z JESENIC

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE
Sobota, 30. oktobra ob 19.30: Petrovič: »Vozel«.

Nedelja, 31. oktobra ob 19.30: Petrovič: »Vozel«. Zadržlj. — Zveze s vlaki ugodne.

MARIBORSKE VESTI

Umetnostna galerija, Strossmayerjeva ulica 6. — Razstava akvarelov in risb zagrebškega slikarja Petra Sinage. Razstava je odprta dnevno od 8-16 do 29. novembra. Prijave za skupinske obiske pošljite na tel. 25-45. Dežurna lekarna: Sobota, 30. okt. lekarna »Centers«, Gosposka ulica 12.

KINO
PARTIZAN: Amer. film: »Beneški tat«.
UDARNIK: Ameriški barvni film: »V vrtincu«.

POBREZJE: Amer. film: »V vrtincu«. **POBREZJE**: Amer. film: »Vodnjak«. **STUDENCI**: Ameriški barvni film: »V vrtincu«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Sobota, 30. oktobra ob 20: Vojnovič: »Nevihata« (Ekvivokcija). Izven.

Nedelja, 31. oktobra ob 15: Shakespeare: »Othello«. Izven; ob 20: Smetana: »Prodana nevesta«.

Poročili so se v Mariboru: Dragotin Macherl in Ana Potočnik, Stanislav Ukmar in Nevenka Reher, Franc Toplak in Marija Fijan, Rudolf Mehle in Antonija Kurjak, Mirko Lukaček in Marija Pozvek, Henrik Cebašek in Kristina Seruga, Anton Pajter in Marija Dolenc, Vladimir Roter in Frančiška Travec, Anton Plohi in Marija Hernet, Matija Viher in Martina Kores, Stanislav Jelerčič in Silva Jurkovič, Jožef Potočnik in Marija Macherner, Bazilij Gravnar in Angela Sitar, Alojz Kos in Verona Pukl.

Umrlj so v Mariboru: Leopold Burjan, 45 let; Stefan Bele, 78 let; Karel Gradšnik, 74 let; Jožeta Krizanc, 74 let; Ana Novak, 36 let.

VESTI iz Kranja

PRESERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ
Sobota, 30. oktobra ob 20: H. Tiemeyer: »Mladost pred sodiščem«. Izv. Gostovanje v Kroplj.

Nedelja, 31. oktobra ob 18: Sidney Howard: »Pokojni Christopher Bean«. Izven in za podeljele.

Torek, 2. novembra ob 20: H. Tiemeyer: »Mladost pred sodiščem«. Izven. Gostovanje v ljubljanski Drami.

Petek, 5. novembra ob 20: S. Howard: »Pokojni Christopher Bean«. Red B in izven.

Sobota, 6. novembra ob 20: S. Howard: »Pokojni Christopher Bean«. Izven. Gostovanje na Jesenicah.

Nedelja, 7. novembra ob 16: Sidney Howard: »Pokojni Christopher Bean«. Izven in za podeljele.

PERION za svilo, nylon, perlon

VESTI IZ TRBOVELJ

Zdravniško dežurno službo ima od sobote ob 14. uri v nedeljo in ponedeljek primarij dr. Virgil Kranjčič v splošni bolnišnici.

Kino »Svoboda-Centers« predvaja od sobote do ponedeljka ameriški film: »Zig preteklosti«.

Kino »Svoboda II« predvaja od sobote do ponedeljka jugoslovanski film: »Daleč je sonce«. — V nedeljo ob 10 isti film za mladino po znižanih cenah.

Kino »Svoboda-Zasavje« predvaja od sobote do ponedeljka amer. film: »Kapitan Kidd«.

Potujoči kino »Ljudske prosvete« predvaja ameriški film: »Male listce« v soboto ob 17 v Zidanem mostu, ob 20 v Lokri pri Zid. mostu; v nedeljo ob 11 v Podkumu, ob 15 na Dolah pri Litiji, ob 19 v Jagnjenici; v torek ob 18 na Izlakah, ob 20 v Milinskih.

DROBNI OGLASI

OBVEŠČAMO svoje padli borcev in žrtve fašističnega terorja ter ostalo prebivalstvo mesta Maribora in okolica, da bo dne 1. novembra ob 10 dopoldne komemoracija pred spomenikom talcev v Ulci talcev s polaganjem vencev. Isti dan ob 15 bo komemoracija na poboškem pokopališču — Okrajni odbor ZH NOV — Maribor, M 401

MOSKA ROČNA URA je bila najdena ob priliki proslave prve konferenec aktivistk na Stjaku 6. jun. 1954. Lastnik ure naj se zgleda v tajništvo za notranje zadeve Sežana, kjer je ura shranjena.

KOVINSKO STRUŽNICO, polavtomat, z Norton ležajem, ca. 15 do 800 obratov, stružna dolžina 1500 mm, glavni vretenjak z luknjo, na električni pogon 380 V, kupi Pivovarna Union, Ljubljana. 3640

MESTO DIREKTORJA Zadrudne mlekarnice v Novem mestu razpisuje Okrajna zadrudna zveza Novo mesto. Pogoj: Ing. agronomije s petletno prakso ali mlekarski strokovnjak z najmanj desetletno mlekarsko in komercialno prakso.

Plača po dogovoru. Nastop službe takoj. Stanovanje v gradnji. Ponudbe z življenjepisom in navedbo dosedanjega službovanja poslati do 30. novembra 1954 na naslov OZZ, uprava Novo mesto. N 55

CELJSKE VESTI

Poročili so se v Celju: Jovan Vukovič in Gabrijela Godune, Milan Pleterški in Stanislava Frank, Alojz Kelbič in Marija Križnik, Rado-Pavel Jenko in Marija Mravljak, Konrad Zupan in Stanislava Zupan, Frančišek Regoršek in Marija Zavešek, Jožef Konkolčič in Marija Pec, Siro Cah in Rozalija Skrubelj, Jože Pungaršek in Marija Zupančič, Ciril Cesar in Olga Podrennik, Frančišek Rožič in Ivana Ule.

Umrlj so v Celju: Franc Kopušar, 50 let; Rado Jelovšek, 29 let; Alojz Lepenar, 54 let; Ivan Jazbinšek, 71 let; Franc Smodič, 29 let; Alojz Terbovc, 78 let; Vincenc Kordič, 64 let.

V celjskem okoliškem okraju so se poročili: Franc Sopotnik in Viktorija Prisan, Janez Bel in Frančiška Kovarčič; Martin Padežnik in Helena Dobrotinšek, Rudolf Jurjašević in Danica Ritonja, Konrad Kidrič in Matilda Mešiček, Franc Domanjko in Leopoldina Peček, Anton Cebular in Marija Seligo, Avguštin Matej in Ana Grobin, Stanislav Kitek in Magdalena Kuzman.

V celjskem okoliškem okraju so umrli: Ivan Golč, 85 let; Marija Golč, 72 let; Janez Zveršek, 72 let; Marija Vrečko, 90 let; Leopold Klančnik, 64 let; Maks Frim, 63 let; Frančiška Vizjak, 87 let; Ivan Coper, 1 mes.

VESTI Z JESENIC

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE
Sobota, 30. oktobra ob 19.30: Petrovič: »Vozel«.

Nedelja, 31. oktobra ob 19.30: Petrovič: »Vozel«. Zadržlj. — Zveze s vlaki ugodne.

NAROČILNICA

Podpisani _____ kraj _____ ulica _____ pošta _____ naročam _____

»Ljudsko pravico« in prosim, da mi jo začnete z _____

redno pošiljati.

Naročnino bom nakazal po položnici, katero priložite prvi številki, oziroma jo bom plačal po inkasantu.

Datum _____ Podpis: _____

Odrežite in nam pošljite!

Vsem gospodarskim organizacijam

V vseh podjetjih, zavodih, inštitutih gospodarskih združenjih in ustanovah, združenih, posestvih itd. bodo nameščenci in delavci laže in uspešneje delali, če bodo vedno imeli pri roki »Gospodarski koledar 1955«. To bo važen gospodarski priročnik, ki bo vseboval vse polno tabel, podatkov, praktičnih navodil, pojasnil in člankov naših najposobnejših gospodarstvenikov in tehniških strokovnjakov vseh strok. Za vse pisarne in obrate naročite čimprej potrebno število izvodov po prednaročniški ceni 500 din za izvod. »Gospodarski koledar 1955« bo kot v preteklih letih zopet izdalo uredništvo »Nove proizvodnje«. »Nova proizvodnja« bo izdala z gosposdarstvo LRS s sodelovanjem LRS-oda za statistiko in evidenco ZRS ter po pobudilu vseh republikanskih gospodarskih združenj posebej tudi »Gospodarski adresar LR Slovenije«. Prednaročniška cena je 1000 din za izvod. Obe ti dve publikaciji bosta trajnega pomena, koledar bodo naročniki uporabljali vse leto, adresar pa nekaj let. Zato se zavedajte, da vam bodo reklamni in propagandni oglasi v teh dveh publikacijah in uvrstitve naslova vaše gospodarske organizacije v »Gospodarski adresar LR Slovenije« kar najbolj popularizirali vašo gospodarsko organizacijo, vašo proizvodnjo, trgovsko blago, obrtniške izdelke, usluge itd. Naročite torej uredništvu »Nove proizvodnje« ali njenim akviziterjem čimprej, dokler je še čas, objavite oglasov in uvrstitve naslovov v teh dveh publikacijah. — Naročilu ustrezne zneske nakažite takoj na bančni račun »Nove proizvodnje«, Narodna banka Ljubljana 601-T-160 in na hrbtni strani označite namen plačila. — Uredništvo »Nove proizvodnje«, Ljubljana, Trubarjeva cesta 15, poštni predal 407, telef. 22-951

VESTI iz Kranja

PRESERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ
Sobota, 30. oktobra ob 20: H. Tiemeyer: »Mladost pred sodiščem«. Izv. Gostovanje v Kroplj.

Nedelja, 31. oktobra ob 18: Sidney Howard: »Pokojni Christopher Bean«. Izven in za podeljele.

Torek, 2. novembra ob 20: H. Tiemeyer: »Mladost pred sodiščem«. Izven. Gostovanje v ljubljanski Drami.

Petek, 5. novembra ob 20: S. Howard: »Pokojni Christopher Bean«. Red B in izven.

Sobota, 6. novembra ob 20: S. Howard: »Pokojni Christopher Bean«. Izven. Gostovanje na Jesenicah.

Nedelja, 7. novembra ob 16: Sidney Howard: »Pokojni Christopher Bean«. Izven in za podeljele.

PERION za svilo, nylon, perlon

VESTI IZ TRBOVELJ

Zdravniško dežurno službo ima od sobote ob 14. uri v nedeljo in ponedeljek primarij dr. Virgil Kranjčič v splošni bolnišnici.

Kino »Svoboda-Centers« predvaja od sobote do ponedeljka ameriški film: »Zig preteklosti«.

Kino »Svoboda II« predvaja od sobote do ponedeljka jugoslovanski film: »Daleč je sonce«. — V nedeljo ob 10 isti film za mladino po znižanih cenah.

Kino »Svoboda-Zasavje« predvaja od sobote do ponedeljka amer. film: »Kapitan Kidd«.

Potujoči kino »Ljudske prosvete« predvaja ameriški film: »Male listce« v soboto ob 17 v Zidanem mostu, ob 20 v Lokri pri Zid. mostu; v nedeljo ob 11 v Podkumu, ob 15 na Dolah pri Litiji, ob 19 v Jagnjenici; v torek ob 18 na Izlakah, ob 20 v Milinskih.

DROBNI OGLASI

OBVEŠČAMO svoje padli borcev in žrtve fašističnega terorja ter ostalo prebivalstvo mesta Maribora in okolica, da bo dne 1. novembra ob 10 dopoldne komemoracija pred spomenikom talcev v Ulci talcev s polaganjem vencev. Isti dan ob 15 bo komemoracija na poboškem pokopališču — Okrajni odbor ZH NOV — Maribor, M 401

MOSKA ROČNA URA je bila najdena ob priliki proslave prve konferenec aktivistk na Stjaku 6. jun. 1954. Lastnik ure naj se zgleda v tajništvo za notranje zadeve Sežana, kjer je ura shranjena.

KOVINSKO STRUŽNICO, polavtomat, z Norton ležajem, ca. 15 do 800 obratov, stružna dolžina 1500 mm, glavni vretenjak z luknjo, na električni pogon 380 V, kupi Pivovarna Union, Ljubljana. 3640

MESTO DIREKTORJA Zadrudne mlekarnice v Novem mestu razpisuje Okrajna zadrudna zveza Novo mesto. Pogoj: Ing. agronomije s petletno prakso ali mlekarski strokovnjak z najmanj desetletno mlekarsko in komercialno prakso.

Plača po dogovoru. Nastop službe takoj. Stanovanje v gradnji. Ponudbe z življenjepisom in navedbo dosedanjega službovanja poslati do 30. novembra 1954 na naslov OZZ, uprava Novo mesto. N 55

CELJSKE VESTI

Poročili so se v Celju: Jovan Vukovič in Gabrijela Godune, Milan Pleterški in Stanislava Frank, Alojz Kelbič in Marija Križnik, Rado-Pavel Jenko in Marija Mravljak, Konrad Zupan in Stanislava Zupan, Frančišek Regoršek in Marija Zavešek, Jožef Konkolčič in Marija Pec, Siro Cah in Rozalija Skrubelj, Jože Pungaršek in Marija Zupančič, Ciril Cesar in Olga Podrennik, Frančišek Rožič in Ivana Ule.

Umrlj so v Celju: Franc Kopušar, 50 let; Rado Jelovšek, 29 let; Alojz Lepenar, 54 let; Ivan Jazbinšek, 71 let; Franc Smodič, 29 let; Alojz Terbovc, 78 let; Vincenc Kordič, 64 let.

V celjskem okoliškem okraju so se poročili: Franc Sopotnik in Viktorija Prisan, Janez Bel in Frančiška Kovarčič; Martin Padežnik in Helena Dobrotinšek, Rudolf Jurjašević in Danica Ritonja, Konrad Kidrič in

Uprava

»LJUDSKE PRAVICE«

Ljubljana

Kopitarjeva ulica 2

Poštni predal 42

Znamka
za
10 din

Odrežite in nam pošljite

Podružnica »Ljudske pravice« v Kranju
sprejme
dva raznašalca-kolporterja
za raznašanje časopisa po mestu in okolici Kranja

ELEKTRARNA ZAGREB - Zagorska ulica 1
razpisuje

I. javno pismeno licitacijo

za montažo vrvi-vodnika in barvanje stebrov na 110 kW
daljnovodu Zagreb-Karlovac-Ogulin-Tribalj

Licitacija bo 3. dec. 1954 ob 11. uri v Elektrarni Zagreb,
Zagorska ulica 1. Predračunska vsota za montažo vodnika
od Zagreba do Triblja znaša 38.000.000 din. Predračunska
vsota za barvanje znaša 15.000.000 din.

Pismene ponudbe je treba v zapečateni kuverti izročiti
neposredno ali poslati po pošti Komisiji za licitacijo pri
Elektrarni Zagreb, Zagorska ulica 1. — Ponudbe so lahko
ločene, t. j. posebej za montažo in posebej za barvanje.

Pogoji kakor tudi potrebna dokumentacija se lahko dobe
v Elektrarni Zagreb, Zagorska 1, vsak delovni dan od 8. do
12. ure v oddelku za kapitalno izgradnjo.

Z-83

ELEKTRARNA ZAGREB

OGLAŠUJTE
V »LJUDSKI PRAVICI«

V počastitev »Svetovnega dneva varčevanja«
31. oktobra 1954 razpisuje Mestna hranilnica
ljubljska

nagradni natečaj

za najboljše razprave o varčevanju

Razprave naj obsegajo eno naslednjih tem:

1. Razne nove oblike varčevanja.
2. Pomen varčevanja za naše gospodarstvo.
3. Varčevanje kot vzgojno sredstvo.

Najboljše razprave bo ocenila posebna komisija in
podelila:

TRI NAGRADNE PO 5000 DIN IN
SEST NAGRAD PO 3000 DIN

Razprave pošljite na naslov: MESTNA HRANILNICA
LJUBLJANSKA, Ljubljana, Čopova ulica 3 — z označbo
šifre in naslova v zapečatenem pismu do 30. novembra 1954.

KOMISIJA ZA RAZPIS NATEČAJA

ŽELEZARNA SISAK

razpisuje natečaj

za konstrukcijo spojnih elementov, ki bodo uporabljeni za kon-
strukcije iz jeklenih cevi (zidarski odri, montažne konstrukcije itd.)

Pravico sodelovanja pri natečaju imajo vsi državljani FLRJ.

Določene so naslednje nagrade:

I. NAGRADA	100.000 din
II. NAGRADA	70.000 din
III. NAGRADA	50.000 din
IV. NAGRADA	30.000 din
V. NAGRADA	20.000 din

Pogoji natečaja se lahko dobe v Projektivnem biroju Zelezarne Sisak, Zagreb,
Bogovičeva ulica 1-a, poštni predal 341.

Dela bo ocenjevala in podelila nagrade posebna strokovna komisija, sestavljena
iz strokovnjakov fakultet, projektivnih birojev, gradbeništvu in Zelezarne Sisak.

Natečajna dela je treba izročiti najpozneje do 1. januarja 1955. — Rezultati
natečaja bodo objavljeni v dnevnem tisku najpozneje do 1. marca 1955.

Z-84

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR
Svet za prosveto in kulturo — GORICA

razpisuje

OFERTALNO LICITACIJO

za izdelavo 400 šolskih mizic, 800 stolčkov,
60 listnih šolskih tabel, 80 katedrov, 100 omar
in 80 stolov za odrasle

Solske mizice in stolčki morajo biti izdelani po predpi-
sanih načrtih, odobrenih od CHZ — LRS.

Licitacija bo dne 20. novembra 1954 v prostorih tajništva
Sveta za prosveto in kulturo OLO Gorica.

Ponudbo je treba poslati po pošti licitacijski komisiji
do določenega roka za licitacijo, ali pa jih izročiti osebno
v pisarni tajništva SPK.

Vse morebitne informacije dobite v pisarni tajništva
SPK v Novi Gorici, I. nadstr., soba št. 12.

Tajništvo SPK

● Za
● vsak
● okus!

Mlečna
ČOKOLADA

Priprava kalupov, v katere bodo stisnili čokoladno maso

Del strojnih naprav

- JEDILNA ČOKOLADA VSEH VRST
- MLEČNA ČOKOLADA
- MLEČNA LEŠNIKOVA ČOKOLADA
- ČOKOLADA V PRAHU
- ČOKOLADNE FIGURICE
- UMAG ČOKOLADA
- GEANDUJA
- NOUGAT MASA
- KAKAO V PRAHU

so izdelki

Gorenjske tovarne čokolade

LESCE
PRI BLEDU

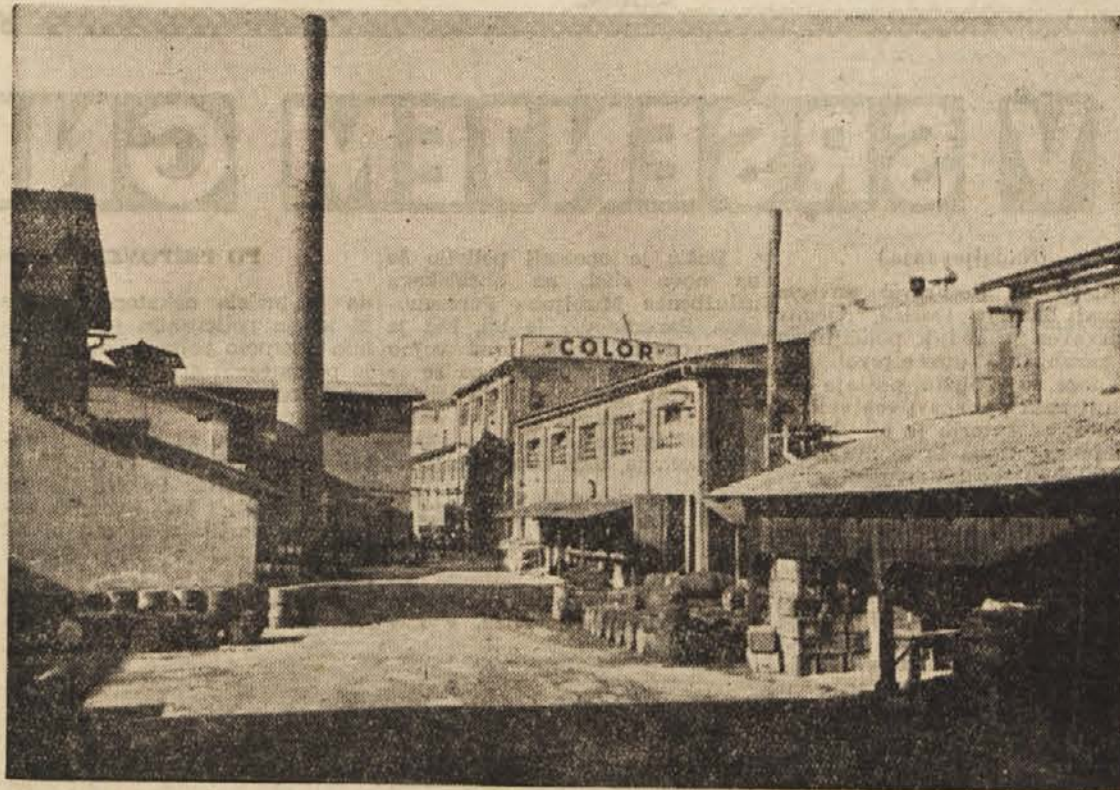
ki slove po vsej državi, posebno zaradi okusa in obstojnosti. Vsi
čokoladni izdelki so napravljeni iz najboljših surovin, brez uporabe
kakršnih koli nadomestkov. Zahtevajte povsod le priznano čokolado
Gorenjske tovarne čokolade!

Praženje kakovovca

Color

TOVARNA BARV IN LAKOV
MEDVODE

Tovarniške zgradbe »Colorja« v Medvodah

Novourejena kuhinja lakov

»Colorja« trudi ustreči tem zahtevam. Nad 600 vrst barv in lakov, od navadnih do specialnih, je že na njihovem seznamu. Od barv in lakov za industrijo fine mehanike, preko nitrolakov in lakov za lesne dele avtomobilske industrije do konzervnih lakov za živilsko industrijo, dalje specialnih barv in lakov za barvanje ladij, za vojno industrijo, železnice itd. Kolektiv »Colorja« si je namreč zastavil nalogo, napraviti čimveč izdelkov, ki jih mora naša industrija še uvažati.

KVALITETA — GLAVNO MERILO

Pri izdelavi svojih proizvodov gleda kolektiv v prvi vrsti na kvaliteto, ker se zaveda, da lahko s slabimi izdelki izgubi ugled pri svojih odjemalcih. Zato se pri kupcih stalno zanimajo, kako se obnašajo njihovi proizvodi. Z jugoslovanskih ladij, ki so prebarvane s »Colorjevimi« barvami in laki, redno pošiljajo v tovarno poročila, kako ti premazi prestajajo preizkušnjo. »Colorjeve« strokovnjake najdemo tudi na gradbiščih naših hidrocentral. Pod

Predn prebarvajo ladijske dele, jih morajo temeljito očistiti

»Dokler mi ne izdelate specialnega laka, ki bo gladko pokril te luknjice, ne grem od tod!« je pribil glavni inženir neke tovarne iz Valjeva in pokazal direktorju in tehničnemu vodji »Colorja« v Medvodah cevko, prevrtno z neštetiimi drobnimi luknjicami. »Saj veste, da je pri nas grlo proizvodnje ravno pri teh cevčicah, ki jih ne moremo zaradi luknjic gladko lakirati.« In res je ostal inženir v tovarni.

V tovarniškem laboratoriju so mešali, tehtali, kuhali, merili, preizkušali, ponavljali postopke in končno dobili ustrezajoč specialni lak, ki je zadovoljil inženirja iz Valjeva. Zadovoljen se jim je zahvaljeval, kajti posrečilo se mu je odpraviti grlo proizvodnje in sprostiti 50 ljudi, ki so doslej delali pri tem.

Takih in podobnih zgodbic doživijo v »Colorju« več, skoraj bi rekli, da so na dnevnem redu.

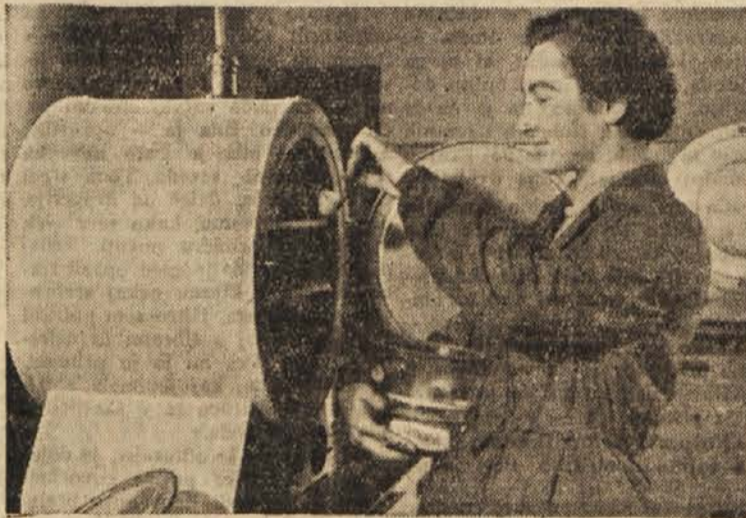
STODVAJSETLETNA TRADICIJA OD PREPROSTIH KMEČKIH OLJARN DO VELIKE TOVARNE BARV IN LAKOV

Če se ozremo nazaj in pobrskamo po zgodovini, bi lahko našli začetke te naše pomembne tovarne že nekako pred 120 leti. V okolici Medvod so kmetje imeli preproste domače oljarn, kjer so stiskali v glavnem laneno olje. Zaradi dobrih prometnih zvez in pa dolgoletne tradicije so postavili pred vojno v Medvodah oljarno in tovarno barv. V tovarni so izdelovali v glavnem polproizvode, dočim so ostalo pripravljali v Ljubljani.

Ob nacionalizaciji so bili stroji temeljito izrabljeni. Leta 1948 je v tovarni pogorela kuhinja lakov. Kolektiv pa ni držal rok križem, temveč so z lastnimi silami v delavnicah obnovili kotle ter popravili stroje, kajti tržišče se je bolj in bolj oglašalo.

V KORAK Z RAZVOJEM INDUSTRIJE NAD 600 VRST BARV IN LAKOV

Novo nastajajoča industrija je zahtevala in zahteva še zdaj vedno več novih specialnih zaščitnih snovi. Zato se kolektiv

Vsak izdelek v tovarniškem laboratoriju temeljito preizkusijo

njihovim nadzorstvom barvajo opremo central. — Za sedaj opravljajo poizkusna barvanja, kmalu pa bodo začeli izdelovati tudi specialne barve za hidrocentrale.

TRZIŠČE ZAHTEVA VEČ, TODA STROJNI PARK NE DOPUŠČA

Cprav se je proizvodnja tovarne povečala za petkrat glede na predvojno stanje in bodo izdelali do konca letošnjega leta čez 4000 ton, ne more zadostiti

vsem naročilom, ker so kapacitete popolnoma izkoriščene. — Kolektiv že delj časa misli na razširitev tovarne. V letošnjem letu mu je uspelo zagotoviti si nekaj sredstev, s katerimi bo napravil najnujnejše. Za celotno razširitev tovarne bo potreboval okoli 200 milijonov din.

20% CENEJŠI

Zaradi dobre organizacije dela in produktivnosti, saj zaposluje tovarna le 110 delavcev in uslužbencev, jim je uspelo znižati stroške, da lahko sedaj nastopajo na trgu s cenami, ki so za 20% nižje od cen konkurenčnih podjetij.

V ličnih posodah čakajo barve in laki na odpremo

Upravni odbor redno zaseda in rešuje tekoče probleme tovarne

V mešalnici nitrolakov

Color tovarna barv in lakov MEDVODE

POSTA: MEDVODE — TELEFON: MEDVODE 32 — TELEGRAMI: »COLOR« MEDVODE — TEK. RAČUN 6103-T-2
NB MEDVODE — ZEL. POSTAJA MEDVODE

V SRŠENJEM GNEZDU

(Nadaljevanje.)

Zlasti ni Bečarević povsem zaupal Lazarju Dožiću. Njegov nenaraven prihod k policiji mu je nezaupanje utemeljeval. Razen tega so v bližini postaje našli pri neki preiskavi več velikih paketov, v katerih je bil bilten Vrhovnega štaba in še drugo tiskano partijsko gradivo.

To jih je napotilo k temu, da so vedno bolj verjeli, da je tiskarna nekje v tem rajonu. Po mnenju policije je bilo namreč nemogoče prenesti semkaj toliko gradiva iz kakega oddaljenega predela Beograda. Razen tega sta bili v tem delu Beograda dve tiskarni — Državna tiskarna in Zavod za izdelavo papirnega denarja. V teh tiskarnah bi bilo dobro organizirani skupini mogoče tiskati partijsko gradivo. Gradivo, ki je bilo sezgano, je bilo tehnično dobro izdelano. To je potrjevalo sumnje. Konec koncev pa bi bilo seveda mogoče, da je bilo zaplenjeno gradivo pripeljano z dežele.

Tako je Dožićev načrt, pa čeprav bi lahko dal dobre uspehe, ostal zanemarjen.

ZA DOBRO VOLJO V TRGOVINI

Neka žena gre mimo modne trgovine in zagleda v izložbi klobuk. Brž stopi v trgovino in pravi:

»Ali bi lahko vzeli iz izložbe tistile zeleni klobuk s perjem in češnjami in ga položili na stran?«

»Z veseljem, gospa,« odgovori prodajalec.

»Hvala lepa,« pravi žena in se obrne, da bi odšla. »Ne morem namreč več gledati te modne spake, ko hodim mimo vaše trgovine.«

ZENSKA V LETALU

Dve stari ženi se hočeta pripraviti letalom. Ustavita pilota, ki leze v svojo kabino, in prva mu pravi:

»Nikar ne letite s hitrostjo, večjo od zvoka. Me bi namreč radi med poletom izmenjale nekaj besed.«

»Ali veš, ženica, kaj najbolj občudujem na tvoji torti? Da si jo sploh lahko razrezala.«

Dožić je opozoril policijo še na novo sled, na občinskega uslužbenca Miroslava Parezanovića. Parezanović je bil, kot je pripovedoval Dožić, pred vojno komunist. Po okupaciji pa se je pasiviziral. Kot je Dožić slišal, je to storil zaradi posebne naloge. Tudi po tej sledi je preiskovala policija, toda uspeha ni bilo.

Lazar Dožić, oziroma Sotir Sotirović, s tem ni mogel pomagati policiji, ji je pa drugače še mnogo bolj koristil.

Izdal je ilegalno stanovanje v ulici Draže Pavlovića, v ka-

terem se je poprej sam skrival. Policiji je pokazal zelo važno skrivališče ilegalcev v Splošni državni bolnišnici. Narisal je načrt skrivališča, ki je bilo v kleti oddelka za nalezljive bolezni. Izdal je svojega brata, sekretarja partijske celice, in zahteval, naj bo policija proti njemu prav, tako brez vsake milosti kot proti drugim članom Partije.

Največjo uslugo pa je policiji napravil v znani marčni izdaji 1942. leta, ko je policiji pomagal,

da je prijela nekatere tovariše in ko je policijskim preiskovalnim organom pojasnjeval funkcije posameznih aretirancev, kakšne naloge so imeli in s katerimi je bil povezan.

V tem času se je počutil precej varnega, zato se je odločil za drznejše akcije. Policiji je na primer prijavil kraj sestanka rajonskega komiteja, ki naj bi bil 1. marca 1942 v ulici Georga Clemenceauja.

Na sestanku so bili navzoči sekretarka Jelena Četković, član

komiteja Marko Janković in Lazar Dožić. Policija je iznenada vdrla v stanovanje. Aretirala je Jeleno Četković in Marko Jankovića, kako je njemu uspelo pobegniti. Partijski organizaciji se je Dožićev beg ob aretaciji rajonskega komiteja zdel sumljiv. Začela se je preiskava. Tovariši so zahtevali, naj pismeno pojasni, kako je prišlo do aretacije Jelene Četković in Marka Jankovića, kako je njemu uspelo pobegniti.

rišče Agades. Sokoto je podoben velikemu begunskemu taborišču. Sedem oaz so prebivalci v paniki zapustili in se razbežali na vse strani. Peščeni viharji so vse oaze zasuli s peskom, da ni nikjer več videti zelenja. Viharji so divjali nepretrgoma 96 ur.

Zlasti strašno je pogledati oaze Bostal, Guwi in Stadur. Na tem področju je divjal vihar tako, da je dvignil cele valove drobnega peska in zasul z njim ljudi in živali. Mnoge je pesek zagnjal za vedno. Severno od Agadesa je skušala puščavska policija med presledki po pet do šest dni, ko se je vihar polegel označiti področja, kjer grozi ljudem smrtna nevarnost. Peščeni viharji divjajo v tem delu puščave že več mesecev. Sejk Mosalben Amadur je napolned prispel s 100 prebivalci puščave z oaze področja okrog Bilme v Sokoto, kjer je pripovedoval, da so se komaj rešili, da jih ni zasul puščavski pesek.

Francoska meteorologa dr.

To ga je vznemirilo. Po telefonu je zaprosil Bečarevića za sestanek. Sestala sta se v bifeju.

— Zasumili so, — je dejal Dožić. Zahtevajo, naj pismeno pojasnim, kako je bilo pri aretaciji rajonskega komiteja. Pokazal je Bečareviću pismeno naročilo partijske organizacije.

Bečarević je pogledal naročilo.

— Dožić, nisi bil dovolj previden. Nekako moramo to urediti.

— Najtežje jim je pojasniti, kako je policija zvedela za sestanek. Moj pobeg lahko veliko lažje opravičim. Morali bi najti nekoga, ki bi ga osumili, da je izdal stanovanje, v katerem je bil sestanek.

Silni puščavski viharji v Sahari

so zasuli s peskom več oaz, živali in ljudi

Karavanska pot iz Agadesa proti Sokotu v Britanski Severni Nigeriji je že več tednov polna beguncev. Na tisoče prebivalcev telesih, žilavih Arabcev, pripadnikov plemena Air, Tasriov in zamorcev beži pred besnečimi puščavskimi viharji, kakršnih niti najstarejši ljudje ne pomnijo. Na obrazih se jim poznajo sledovi boja proti dolejši najhujšemu puščavskemu viharju. Na begu pred njim je obležalo več sto mrtvih, žrtev vremenske katastrofe, po strahotah mnogo hujše od letošnjih silnih poplav v Evropi.

Sejk Emir el Fafir, vodja arabskih puščavskih jezdecev, ki že več let varno vodi karavane po Sahari, je moral s 2000 svojih podložnikov, pripadnikov plemena Air, zapustiti puščavsko o-

po zasuli s peskom več oaz, živali in ljudi

Francoska meteorologa dr.

»Radioaktivni dež«

Predsednik sveta za raziskave v Britanski Kolumbiji je sporočil, da je v Vancouveru na kanadski zahodni obali padal na zemljo »radioaktivni dež«. Najbrž gre za posledice eksplozije vodikove bombe v Sibiriji. Radioaktivnih delcev pa ni bilo dovolj, da bi napravili škodo. Na zemljo je padlo v minuti kakih 300 delcev, biti pa jih mora približno 10.000, da povzročijo škodo. Vodikova bomba je morala eksplodirati nekje v Sibiriji v drugi polovici septembra.

Nov hormon

Mnogim doslej znanim živinjskim ledvičnim hormonom se je pridružil še eden, potem ko se je pred nekaj leti posrečilo pomembno odkritje Cortisona. Z Nobelovo nagrado odlikovani dr. Reichstein iz Basela ga je s svojimi sodelavci ne le izoliral, marveč tudi pojasnil njegovo sestavo. Novi hormon je dobil ime Aldosteron in brž ko bodo odkrili racionalno metodo izdelovanja, bo prišel v splošno rabo.

Bertox in dr. Ourville trdita, da je treba predvsem puščavskim viharjem in katastrofam v tem delu Sahare pripisati, da so zadeli letolet poletj Srednje Evrope velike poplave in da je po cele tedne deževalo. Katastrofe v puščavi so po njunem mnenju vplivale na atlantske, skandinavske in islandske vremenske fronte ko pretresi.

MALI LEKSIKON

Kje se ženske može s predpražniki pred hišnim pragom?

Ali je imel kateri naš znani znanstvenik tudi svoj kavarniški orkester?

All je res kje na svetu običaj, da se ženske može s predpražniki pred hišnim pragom? Takšen običaj se je obrnil pri Udrusi v srednji Mongoliji. Tam se vsaka peta hiša omoži s predpražnikom pred domačo hišo. Potem je dekla pravno izenačena s žnanim. Ta običaj je baje nastal zaradi pomanjkanja moških. Na svetu pa so še drugi ljudje običaj. V nekaterih krajih ljudje se dekleta pred poroko poroče s kakim prevosom iz bližnjega gozda. Dekleta plemena Sundra v golihi Ganga morajo najti ženine do 12 let. drugace postanejo neveste. Sočasno in se ne smejo omožiti. Lahko bi rekli da je ljudih običajev toliko, kolikor je narodov. Če ne še več.

Mihajlo Petrović s vdevo-kom Nika Alus, doktor matematike in profesor beogradske univerze, sodi med največje arabske znanstvenike. Razen tega, da je bil znanstvenik in da je napisal mnogo znanstvenih del s področja matematike, je bil tudi strasten in sprotni ribič. Najel je nekoga cigana godbenika, da ga je naučil igrati na gosli. Petrović se je kmalu naučil tako dobro igrati, da je ustanovil tako dobro kvartetski orkester, s katerim je igral po beogradskih kavarnah. Videl je na Dordjoju. Sam je znal igrati kakih 700 narodnih plesov in 240 narodnih igrati. Potem ko se je naučil igrati, je zmeraj nosil na potovanjih po svetu s seboj gosli. Udeležil se je mnogih znanstvenih odprav.

Dvoboj zavoljo Adeline

Oba prijatelja, Benvenuto in Donato, sta se vneto potegovala za kaj neki, da, tole skatlico. Oprolubezen mlade vdove Adeline. Bilste, vsebina je nekoliko vsakdale so je same ženske vrline, razen nja. V njej je namreč jedilna sodega pa je bila zelo pametna, kar ni posebno žensko, in vse običajno je sovražila. Povrhu je imela še svojega konjička: moški, ki bi ga vzljubila, bi moral imeti bujno domišljijo. Tako bujno, da je ne bi nikoli dolgočasil. Nobenih neumnih kapric ni imela, ne, res ne. Kratko in malo: bila je vredna dvoboja.

»Če ima moški bujno domišljijo, si lahko pri prič izmislili lepo zgodbo o katerikoli stvari,« je dejala, ko sta bila neki dan oba njena oboževalca spet pri njej na obisku.

»Tako je,« je takoj sledila istočasna pritrditve iz Benvenutovih in Donatovih ust, ko da sta jo izstrelila iz pištole.

»No prav, pa preizkusimo, kako je z vajino domišljijo. Prvi je na

vrsti Donato. Predenj položimo, no, kaj neki, da, tole skatlico. Oprolubezen mlade vdove Adeline. Bilste, vsebina je nekoliko vsakdale so je same ženske vrline, razen nja. V njej je namreč jedilna sodega pa je bila zelo pametna, kar ni posebno žensko, in vse običajno je sovražila. Povrhu je imela še svojega konjička: moški, ki bi ga vzljubila, bi moral imeti bujno domišljijo. Tako bujno, da je ne bi nikoli dolgočasil. Nobenih neumnih kapric ni imela, ne, res ne. Kratko in malo: bila je vredna dvoboja.

»Če ima moški bujno domišljijo, si lahko pri prič izmislili lepo zgodbo o katerikoli stvari,« je dejala, ko sta bila neki dan oba njena oboževalca spet pri njej na obisku.

»Tako je,« je takoj sledila istočasna pritrditve iz Benvenutovih in Donatovih ust, ko da sta jo izstrelila iz pištole.

»No prav, pa preizkusimo, kako je z vajino domišljijo. Prvi je na

Ne da je le trenutek pomišljal je Benvenuto začel svoj izpit: »Davil navsezgodaj, komaj sem verjel svojim očem, je priskakljala skoz odprto okno v mojo sobo sraka. Lezal sem še in nisem se ganil. Hotil sem opazovati to vražjo navihanko, Ozirala se je po sobi in iznenada je začela stikati po mojem hraničku, ki sem ga bil zvečer pozabil zapreti. Vanj spravljam tudi star družinski nakit. In tedaj se je zgodilo: Kakor bi trenil je držala sraka v ključu zarobaj prstan moje rajne matere in bliskovito odletela z njim skoz okno.«

»Kam je pa odletela?« je vprašal Donato, osuplo.

»Prav ti bi bil moral opustiti to vprašanje,« je dejal Benvenuto zmagovalno. »Odtelala je k Adeline, da bi ji ponudila prstan!«

Adelina je viharno padla z bujno domišljijo obdarovanemu pripovedovalcu okrog vratu. In poljubljala ga je, vmes pa zmeraj znova iztegovala svoj majhni prstanec in vzklakala: »Prstan čutim na rokli in ko da je vlit na moj prst!«

Donato pa je vzel svoj klobuk in odšel, rekoč: »Prekleta sraka!«

JURE

NAPISAL BROADAR, RISAL JEZERNIK

53. Jure je sedel poleg kuharja Janeza, ki je pripravljaval skromno večerjo. Čez čas mu je glava sama od sebe zlezla na prsi. Utujen od preobilice dogodkov in prestanega napora je zaspa. Kuharju se je prikradel na lice rahel smehljaj. Prijel je spečega Jureta in ga položil v mehki mah pod drevesom. Toda ni mu bilo usojeno dolgo spanje. Prihitej je dožurni in ga jel trestiti za rame. »Jure, v štab te kličejo!« mu je dejal, ko je odprl oči. »Komisarju se javi.«

54. Štab se je utaboril ob nizki, košati smreki. Tu je bil razpet lep šotor, ki ga je bil zaplenil tovariš Stano Italijanom še takrat, ko je poveleval majhni udarni skupini osmih ljudi. Raztresene skale okoli šotora so nudile izvrstno križje — za vsak slučaj, če bi sovražnik nepričakovano napadel. In to se je že zgodilo. O tem je zgovorno pričala zadnja stena šotora, ki je bila na več mestih prevrtana od kroge in spot skrbno zašita.

55. Bataljonski politkomisar se je pravkar obrnil k štefu. »Pa res misliš, da bo fant zmogel?« je vprašal. »Kurirska dolžnost je naporna in povrh tega je tista relacija ona najbolj nevarnih.« Štef se je nasmehnil: »Brez skrbi. Glodal som ga v borbi. Napori ga ne bodo nikdar zvlili, ustrašiti se pa menda sploh ne zna.« »Mlad je,« je še pomišljal bataljonski. »Seveda,« je pritrtil štef. »Pa menda nisi mislil poslati na tisto relacijo kakoga revmatskega staroga gospoda?«

56. Jure je strumno stopil pred komisarja bataljona in dvignil pest k titovki. Poleg komisarja so sedeli na tleh še komandant bataljona, četni komisar Štef in še nek partizan, ki ga Jure ni poznal. »Ali bi hotel biti kurir?« ga je neravnodušno vprašal komisar. Jureta je na mah minila vsa utrujenost. Že marsikaj je bil slišal o partizanskih kurirjih in v njegovi domišljiji je živel silka drznega in prekanjivega partizana, ki se sam samcat neslišno giblje mimo sovražnikovih patrol in zased. Razburjeno je požrl silno in prikimal.